

Felsőoktatási Lifelong Learning a képesség-fejlesztés, a kultúrákövetítés és fenntarthatóság tükrében: A hatékony és innovatív tudástranszferek lokális/regionális és globális trendjei

University Lifelong Learning in the Scope of Skills Development, Cultural Exchange and Sustainability: Local/Regional and Global Trends of Effective Knowledge Transfers

19. Nemzeti és nemzetközi lifelong learning konferencia absztrakt kötete

Helyszín: PTE KPVK Szekszárd (7100 Szekszárd, Rákóczi u. 1.)

*2023. június 14. szerda
Absztraktkötet*

ISBN: 978-963-626-146-7

Az absztrakt kötet felelős kiadója Dr. habil Németh Balázs, MELLearn ügyvezető, elnökségi tag és a Pécsi Tudományegyetem

*A., Felsőoktatási Lifelong Learning és a digitális transzformáció hatásai – EPALÉ műhely;
Szekcióvezető: Németh Balázs – Molnár György*

1. **Németh Balázs:** A felnőttkori tanulás facilitálása. Egy “PDS-MOOC” fejlesztése online környezetben uniós projekt segítségével nemeth.balazs@pte.hu
2. **Dominek Dalma Lilla – Barnucz Nóra:** A flow mérés jelentősége egy pilot kutatás kapcsán dominek.dalma.lilla@uni-nke.hu barnucz.nora@uni-nke.hu
3. **Barnucz Nóra – Botos Virág – Ceglédi Szabolcs – Dominek Dalma Lilla:** Az oktatók digitális műveltségének vizsgálata az egyik hazai egyetemen Cegledi.Szabolcs@uni-nke.hu Botos.Virag@uni-nke.hu
4. **Rajcsányi-Molnár Mónika – András István – Balázs László – Czifra Sándor:** Integrált felsőoktatási-szakképzési online tananyagfejlesztés és platform kialakítása az eDUE-eBánki projektek tükrében czifras@uniduna.hu balazsl@uniduna.hu
5. **Balázs László – Rajcsányi-Molnár Mónika – András István – Katus Szilvia:** eBánki – digitális transzformáció a technikus képzésben
6. **Shairil Bhardwaj:** Quality Dimensions of the Competencies and the Roles of Adult Learning Professionals in Non-Formal Adult Education in Germany bhardwajshairil14@gmail.com
7. **Fodorné Tóth Krisztina – Simon Krisztián:** Motiváció és képzésszervezés: oktatói célcsoportok és az online képzések/Motivation and training organization: instructors as target groups and online training toth.krisztina4@pte.hu simon.krisztian@pte.hu
8. **Almádi Zsófia:** Lifelong Learning megvalósulása az EDUC Európai Egyetemi szövetség munkájában almadi.zsofia@pte.hu
9. **Orbán Zsolt:** Az e-learning ökoszisztéma szereplői és az MI zsolt.orban@uni-corvinus.hu
10. **Fodor Andrea:** Mérténi vagy nem mérténi ez itt a kérdés, avagy hogyan vélekednek a felsőoktatásban tanulók andfod75@gmail.com

11. **Molnár György – Fodor Andrea – Orosz Beáta:** A digitalizáció és a digitális transzformáció hatásai a szakképzés és felsőoktatás bázisán molnar.gyorgy@uni-obuda.hu

Németh Balázs: A felnőttkori tanulás facilitálása. Egy “PDS-MOOC” fejlesztése on-line környezetben uniós projekt segítségével

Az előadás beszámol egy az EU támogatásával zajló felnőttképzési továbbképző (PDS) Erasmus+ projekt MOOC-alapú tananyagfejlesztő programjáról és ebben a 'A tanulás folyamatának facilitálása' c. MOOC-elem innovációjáról, melyben a PTE Humán Fejlesztési Intézete és az ír South-East Technological University (SETU) kollaborációja révén valósult meg digitális tananyagfejlesztés, s ezzel sajátos tapasztalatcsere és fejlesztő tevékenység.

This presentation will shortly describe the process of a MOOC-based curriculum development to support the professional development of Basic Skills Teachers with a specific MOOC on 'Facilitating the Learning Process'. This MOOC was developed in the collaboration of UniPécs (HU) and SETU Waterford (IE) through innovative actions through digital curriculum development to result in exchange of experience and knowledge transfer.

.....

Dominek Dalma Lilla – Barnucz Nóra: A flow mérés jelentősége egy pilot kutatás kapcsán

Az előadás fő célja, hogy javaslatot fogalmazzon meg arra vonatkozóan, hogy milyen elemek szükségesek ahhoz, hogy a flow élmény elérhetővé váljon a felsőoktatásban, s ezzel megvalósuljon a flow-alapú pedagógiai modell (Dominek 2020, 2021a, 2022). A hallgatóktól elvárható az állandó figyelem, az önálló gondolkodás és a kreativitás (Dominek 2021b). Ezen megállapítást kutatások megerősítik, melyek szerint (pl. Dunleavy & Dede 2014; Barnucz 2019, 2022) a hallgatók digitális környezetben jól érzik magukat, mert ilyenkor kihívásokkal találkoznak, melyek gondolkodásra, problémamegoldásra és együttműködésre készítik őket, ezáltal fejlesztve kompetenciáikat és kreativitásukat. A hallgatók flow állapotának és a tudásának fokozásának céljából egy pilot kutatás van folyamatban, melynek során a kiterjesztett valóság és a HY-DE modell tanórai alkalmazását teszteltük osztálytermi kísérlet keretein belül. A kutatás a Nemzeti Községi Egyetemen a Rendészettudományi Kar hallgatóinak bevonásával digitális eszközökkel támogatott szaknyelvi órákon zajlott a 2022/2023-as tanévben. Ezen időszak alatt két alkalommal tartottunk alkalmaztuk az említett eszközöket különböző hallgatói csoportokban, melyek végén a Flow Állapot Kérdőívet kértük kitölteni a hallgatókkal, valamint szókinccstudásukat egy saját készítésű teszttel mértük (pre & post tesztek). A digitális kreatív tartalmú oktatás célja, hogy a hallgatók a flow csatornába bekerüljenek és átéljék a flow élményt, melynek során szókinccstudásuk is kimutathatóan gyarapszik. Feltételezzük, hogy a bevont nyelvtanulási módszereknek köszönhetően a tanulók digitális és verbális kommunikációja fejleszthető, a digitális technológia tanórai alkalmazása pedig pozitívan befolyásolhatja a tanulók motivációját és a nyelvi készségek fejlődését (Barnucz 2019a; Barnucz 2019b). Azon az állásponton vagyunk, hogy a teszt csoportok hallgatói magasabb flow állapotot érnek el, mint a kontrollcsoport hallgatói (Dominek 2020; Dominek 2021a). Az első eredmények szignifikáns különbséget jeleznek a teszt és a kontroll csoportok között, ami azt jelenti, hogy a teszt csoportok hallgatói élményként és kihívásként élték meg a tananyag elsajátítását az eszközök bevonásának hatására, amit a poszt-tesztek eredményei is bizonyítanak. A diákok válaszaiból kiderülhet, hogy intenzívebb igény van a szituatív és konstruktív tanulási felfogás kialakítására, ugyanakkor arra is, hogyan lehet elérni

a flow állapotát (Nahalka 1997; Sharma és Gupta 2016). Az eredmények elemzésének bemutatásával jó gyakorlat bemutatására törekszünk.

The main purpose of the presentation is to make a proposal focusing on which elements are needed so that the experience of flow can become available in higher education and the model of the flow-based pedagogy 1 can be realized (Dominek 2020, 2021a, 2022). Students are expected to pay constant attention, think independently and exercise creativity (Dominek 2021b). According to some research (i.e. Dunleavy & Dede 2014; Barnucz 2019, 2022), students feel comfortable in such a digital environment, where they are challenged to think, solve problems and collaborate developing their competences and creativity. In order to increase the flow state and knowledge of the students, a pilot research was carried out, in which the use of augmented reality and HY-DE model were tested in a classroom research. The research was carried out at University of Public Service, where the students of the Faculty of Law Enforcement was participated in digital-supported ESP classes for law enforcement for developing skills in the academic year of 2021/2023. In the term, the ICT tools were tested twice in different group of students. At the end of the lessons the questionnaire of flow-state was filled in by the students and their vocabulary knowledge was also tested by own-made tests (pre & post tests). One of the aims of the digital & creative-based education is that the students are merged in the channel of flow and they can experience the flow and the development of their vocabulary knowledge show positive results. We assume that the digital and verbal communication of the students can be developed due to the involved language leaning methods, and the application of the digital technology in classes can affect the motivation of the students and the development of the language skills in a positive way (Barnucz 2019a; Barnucz 2019b). We state that the students who are treated during the research can experience higher flow than those who are involved in the control group (Dominek 2020; Dominek 2021a). The initial results indicate a significant difference between the test and control groups, which means the students of the test group experienced learning of the material as an experience and a challenge when the tools were used, as it was also proven by the results of the post-tests. The responses of the students may reveal a more intensive demand for developing a situated and constructive learning perception and at the same time how to reach the state of flow (Nahalka 1997; Sharma and Gupta 2016). By presenting the analysis of the results, we aim to demonstrate good practices.

.....
Barnucz Nóra – Botos Virág – Ceglédi Szabolcs – Dominek Dalma Lilla: Az oktatók digitális műveltségének vizsgálata az egyik hazai egyetemen

Az Európai Tanács az Európai Unió tagállamai számára 2000-ben új stratégiai célokat határozott meg, annak érdekében, hogy a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdasága legyen (Chira, 2020). A meghatározott célok eléréséhez az Unió országainak a céloknak megfelelő vagy magasabb szintű oktatással és képzéssel kell rendelkezniük, melyhez szükséges a kulcskompetenciák kereteinek és kritériumainak meghatározása. A kulcskompetenciák a tudásalapú társadalomban nélkülözhetetlenek a személyiség kiteljesítéséhez, a társadalmi beilleszkedéshez és a foglalkoztathatósághoz (Demeter, 2006). A keretrendszer nyolc kulcskompetenciát határozott meg, köztük a digitális kompetenciát. Eszerint „a digitális kompetencia magában foglalja az információs társadalmi

technológiák (IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a szabadidő és a kommunikáció terén. Ez az IKT terén meglévő alapvető készségeken alapul: számítógép használata információ visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje céljából, valamint a kommunikáció és az együttműködő hálózatokban való részvétel céljából az interneten keresztül” (Az Európai Parlament és a Tanács, 2006, p. 15). Ahhoz, hogy minél érdekesebb tanórát tudjanak tartani az oktatók a digitális térben elengedhetetlen a kreativitás megléte (Dominek & Barnucz, 2022). Számos definíció született a kreativitás meghatározását illetően: találkozhatunk olyan megfogalmazással, ahol a kreativitást az eredetiség fogalmával azonosítják, míg egy másik megközelítés szerint, a kreativitás nem egyetlen jelenségként, hanem komplexumként azonosítható (Guilford, 1950; Dominek & Ceglédi, 2021). Más megfogalmazás szerint, a kreativitás újszerű és hasznos dolgok létrehozását jelenti (Mumford 2003, idézi Fodor, 2014). Egy jellemzés szerint a kreativitás „azt a nehezen megragadható eseményt jelenti, amikor az elmében az addigiaktól eltérően rendeződnek az elemek, és valami új, eredeti jön létre, és azt a viselkedést, amely során a személy ellenáll a megszokottnak, elviseli, sőt keresi a kétértelműt, a bizonytalanságot, a rendezetlenséget, amelyből új rend alakulhat ki” (Gyarmathy, 2011, p. 18). Jelen kutatásban a Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatóinak digitális kompetenciáját illetve IKT-módszertani felkészültségét vizsgáljuk (N=824). Jelen előadásban a kvantitatív kutatás (kérdőíves) eredményeit kívánjuk bemutatni, melyet 2021/2022 telén végeztünk. Hipotézisünk szerint az NKE oktatóinak digitális kompetenciája ugyan fejlesztést igényel, azonban az oktatók motivációja a digitális technológiák tanórai alkalmazása tekintetében pozitív irányt mutat, amit a hallgatói visszajelzések is megerősítenek. Az adatelemzést SPSS statisztikai programmal végeztük, melynek során többváltozós eljárásokat alkalmazunk: keresztábra, faktoranalízis, varianciaanalízis és regressziós elemzések. Az eredmények szerint az oktatók nyitottak az új ötletek és módszertani újszerűségek felé, kreatívan és kritikusan alkalmazzák a különféle digitális technológiákat. A mintában szereplő oktatók többsége motivált a tanórai digitális eszközhasználat iránt, ami pozitív hatással van a digitális kompetenciájuk fejlesztésére ($p \leq 0.001$) és a hallgatók digitális kompetenciájának tanórai támogatására is ($p \leq 0.001$). Az oktatók válaszaiból kiderül a konstruktív tanulásfelfogás kialakítására történő intenzívebb igény.

A kutatást a TKP2021-NKTA-51 azonosítószámú, „Fenntartható államkormányzás és innovatív közszolgáltatások” című projekt támogatja.

Az Európai Parlament és a Tanács. (2006). Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról. Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2006/962/EK(L 394), 10–18.

Chira, Cs. (2020). A digitális kompetencia keretrendszerei és a pedagógusok digitális kompetenciája. In: Lengyel, T. (Eds.), A kultúraváltás hatása az egyéni kompetenciákra: a digitális kompetencia modelljei (pp. 38–57). Eszterházy Károly Egyetem Líceum Kiadó.

Demeter, K. (2006): A kompetencia. Országos Közoktatási Intézet <https://ofi.oh.gov.hu/en/node/169198>

Dominek, D. L. & Ceglédi, Sz. (2021). Alkoss – a találmányosság pszichológiája! kreativitás mint képességvizsgálat a Tóth-féle kreativitás becselő skála segítségével a Nemzeti Közszolgálati

- Egyetem hallgatóinak körében. *Magyar Pedagógia*, 121(4), 395–407.
<https://doi.org/10.17670/MPed.2021.4.395>
- Dominek D. L. & Barnucz N. (2022). The educational methodology of flow at the University of Public Service. *Practice and Theory in Systems of Education*. 17(1), 1–7.
- Fodor, Sz. (2014). Kreatív klíma - A kreativitást támogató légkör megteremtésének iskolai lehetőségei. *Génius Műhely* 3. 1–24.
- Guilford, J. P. (1950). Creativity. *American Psychologist*, (5), 444–454.
<https://doi.org/10.1037/h0063487>
- Gyarmathy, É. (2011). Kreativitás és beilleszkedési zavarok. In Münnich Á. (Eds.), *A kreativitás többszemponú vizsgálata* (pp. 9–40). Didakt Kiadó.

In 2000, the European Council set new strategic objectives for the Member States of the European Union to become the most competitive and dynamic knowledge-based economy in the world (Chira, 2020). To achieve the objectives set, the countries of the Union must possess an education and training level at or above the targets, which requires the definition of frameworks and criteria for key competences. Key competences are essential for personal fulfilment, social inclusion and employability in the knowledge society (Demeter, 2006).

The framework identified eight key competences, including digital competence. According to this framework, “digital competence involves the confident and critical use of information society technologies (IST) for work, leisure and communication, based on the basic skills in ICT: using a computer to retrieve, evaluate, store, produce, present and exchange information, and to communicate and participate in collaborative networks via the Internet” (European Parliament and Council, 2006, p. 15). In order for educators to deliver the most engaging lessons in the digital space, creativity is essential (Dominek & Barnucz, 2022). There are several definitions of creativity: one can find a formulation where creativity is identified with the concept of originality, while another approach identifies creativity as a complex rather than a single phenomenon (Guilford, 1950; Dominek & Ceglédi, 2021). According to another formulation, creativity is the production of novel and useful things (Mumford 2003, cited in Fodor, 2014). One characterisation of creativity is that it is “the elusive event of arranging the elements in the mind in a way that is different from what has been done before, creating something new and original, and the behaviour in which a person resists the ordinary, endures and even seeks ambiguity, uncertainty, disorder, from which a new order can emerge” (Gyarmathy, 2011, p. 18). In the present research, we investigate the digital competence and ICT methodological readiness of the lecturers of the University of Public Service (N=824). In this presentation, we will showcase the results of the quantitative research (questionnaire), which was conducted in the winter of 2021/2022. Our hypothesis is that although the digital competences of teachers at UPS need to be improved, teachers’ motivation to use digital technologies in the classroom is positive, which is confirmed by students’ feedback. Data analysis was performed using SPSS statistical software with multivariate procedures: cross tabulation, factor analysis, analysis of variance and regression analysis. The results show that the trainers are open to new ideas and methodological innovations, and that they are creative and critical in their use of different digital technologies. The majority of the sampled instructors are motivated to use digital tools in the classroom, which has a positive impact on the development of their digital competence ($p \leq 0.001$) and on the support of students’ digital competence in the classroom ($p \leq 0.001$). The instructors’ responses reveal a more intensive need to develop a constructive learning approach.

Az Európai Parlament és a Tanács. (2006). Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról. *Az Európai Unió Hivatalos Lapja*, 2006/962/EK(L 394), 10–18.

Chira, Cs. (2020). A digitális kompetencia keretrendszerei és a pedagógusok digitális kompetenciája. In: Lengyel Molnár, T. (Eds.), A kultúraváltás hatása az egyéni kompetenciákra: a digitális kompetencia modelljei (pp. 38–57). Eszterházy Károly Egyetem Líceum Kiadó.

Demeter, K. (2006): A kompetencia. Országos Közoktatási Intézet <https://ofi.oh.gov.hu/en/node/169198>

Dominek, D. L. & Ceglédi, Sz. (2021). Alkoss – a találmányosság pszichológiája! kreativitás mint képességvizsgálat a Tóth-féle kreativitás becselő skála segítségével a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hallgatóinak körében. Magyar Pedagógia, 121(4), 395–407. <https://doi.org/10.17670/MPed.2021.4.395>

Dominek, D. L. & Barnucz, N. (2022). The educational methodology of flow at the University of Public Service. Practice and Theory in Systems of Education. 17(1), 1–7.

Fodor, Sz. (2014). Kreatív klíma - A kreativitást támogató légkör megteremtésének iskolai lehetőségei. Génius Műhely 3. 1–24.

Guilford, J. P. (1950). Creativity. American Psychologist, (5), 444–454. <https://doi.org/10.1037/h0063487>

Gyarmathy, É. (2011). Kreativitás és beilleszkedési zavarok. In Münnich Á. (Eds.), A kreativitás többszemponú vizsgálata (pp. 9–40). Didakt Kiadó.

.....
Rajcsányi-Molnár Mónika – András István – Balázs László – Czifra Sándor: Integrált felsőoktatási-szakképzési online tananyagfejlesztés és platform kialakítása az eDUE-eBánki projektek tükrében

A fejlesztés célja egy olyan, az online oktatást támogató platform kialakítása, amely integráltan kapcsolódik a technikai tanulást támogató- és adminisztrációs rendszerekhez, ugyanakkor átjárhatóságot biztosít a Dunaújvárosi Egyetem oktatási rendszerébe. A kialakítás során készülő elektronikus tananyagokat a már rendelkezésre álló egyetemi online tananyagokkal összhangban készítjük el, így biztosítható az azonos platformon történő kezelésük, tárolásuk, valamint módszertanilag azonos kialakításuk és funkcionalitásuk.

A fenti elvárásoknak megfelelő tananyagokkal (integráltan kialakított keretrendszer esetén) biztosítjuk a technikai és az egyetemi tananyagok közötti átjárhatóságot.

A középiskolai oktatási sajátosságokat, valamint az életkorból adódó tanulási szokásokat, elvárásokat, esetenként nehézségeket figyelembe véve a tananyagok a következő tulajdonságokkal rendelkeznek:

- A tananyagok féléves bontásban, korosztály, csoportosítás, és egyéb keresőszavak egyértelmű azonosíthatóságával készülnek.
- A tananyagok kialakításában nagy hangsúlyt fektetünk az interaktív, tanulói aktivitást igénylő és mérő tanulási objektumok alkalmazására.
- A célközönség életkori sajátosságainak megfelelően az aktivitást mérő, visszajelző elemek megfelelő konfigurálásával motivációs versenyhelyzetet teremtve kívánjuk a tanulókat ösztönözni.
- Az egyes tantárgyak átláthatóságának biztosítása érdekében speciális, grafikai elemekkel megjelenített kurzus felépítés kerül kialakításra, ezzel is biztosítva a felhasználóbarát tantárgykezelést.
- Növeljük a tantárgy – hallgató aktivitásfüggő automatikus üzenetküldési eseményeket, ezzel is támogatva a kevésbé aktív hallgatók felzárkózását.
- A tantárgy kialakítások során nagy figyelmet fordítunk az előfeltételek kezelésére, az egymásra épülő logikai egységek logikus, és szabályozottan működő láncolatára.

- A tartalmi elemek esetében mindig a tananyag, fejezet témája határozza meg azok típusát, azonban kerülni kell a csak szöveges alapú tanulási objektumokat.

A tananyag kialakítása során törekszünk a témák önálló feldolgozhatóságára. Ennek érdekében fejezetenkénti, témánkénti rövid előadásokat, oktató videókat is alkalmazunk. Az oktatási anyag kialakításában a MAGYARÁZOM – MUTATOM – ELLENŐRZŐM megközelítést alkalmazzuk. A módszertanilag már több tananyagnál is bevált, hármasság fejezetenkénti ismétlésével, mindig az aktuális témához igazodva tartalmazzák az elsajátítandó ismereteket. A tananyagfejlesztés során lehetőséget biztosítunk a kiegészítendő tartalmi elemek, külső hivatkozások beillesztésére is. A témák, altémák lezárását összefoglaló tesztkérdéssorral, vagy egyéb határidőhöz kötött, ellenőrizhető tevékenységgel zárjuk.

Az előadás során a következő témák is bemutatásra kerülnek:

- A Kréta rendszer együttműködési lehetőségei az eBánki projektben.
- Felhasználókezelés (évfolyam, osztály, csoport), automatizált lehetőségek.
- Tantárgyak egymásra épülésének, éves megjelenítésének gyakorlati magvalósulása.
- eBánki, eDUE együttműködés

The aim of the development is to create a platform that supports online education, which is integrated with the technical learning support and administration systems, while at the same time providing interoperability with the educational system of the University of Dunaújváros. The electronic learning materials to be developed will be created in accordance with the existing online learning materials of the university, thus ensuring their management and storage on the same platform, as well as their methodologically identical design and functionality. Interoperability between vocational and academic learning materials will be ensured by providing learning materials that meet the above requirements (in the case of an integrated framework).

Taking into account the specificities of secondary education, as well as age-related learning habits, expectations and sometimes difficulties, the teaching materials have the following characteristics:

- The course materials are broken down by semester, with clear identification of age group, grouping and other search terms.
- In the design of the learning materials, emphasis is placed on the use of interactive learning objects that require and measure student activity.
- We aim to stimulate learners by creating motivational competition through the appropriate configuration of activity-measuring and feedback elements, according to the age specificities of the target audience.
- In order to ensure the transparency of each subject, a specific course structure with graphical elements will be developed to ensure user-friendly subject management.
- We will increase the automatic messaging events depending on the subject – student activity, thus supporting the catch-up of less active students.
- In the subject design, we pay great attention to the management of prerequisites, a logical and orderly chain of interdependent logical units.
- The content elements are always determined by the subject matter of the lesson or chapter, but text-only learning objects are avoided.

The curricula are designed to be self-contained, so that you can work through the topics independently. To this end, we also use short lectures and instructional videos per chapter or topic. The teaching material is designed using the EXPLAIN – SHOW – TEST approach. The triple unit, which has been methodologically proven in several curricula, is repeated chapter by chapter and always adapted to the current topic. The development of the curriculum also provides

the opportunity to include additional content and external references. The topics and sub-topics are concluded with a series of summative test questions or other time-bound, verifiable activities. The following topics will also be introduced during the presentation:

- The potential of the Kreta learning management system for cooperation in the eBanki project.
  - User management (grade, class, group), automated options.
  - Practical implementation of subject interconnection, annual presentation.
  - eBanki, eDUE collaboration
- .....

Balázs László – Rajcsányi-Molnár Mónika – András István – Katus Szilvia: eBánki – digitális transzformáció a technikus képzésben

Napjainkban az információs és kommunikációs technológia rohamos fejlődése komoly kihívás elé állítja a közoktatás rendszerét. A mai digitális korban a kizárólag tankönyv alapú oktatás már kevésbé felel meg az elvárásoknak, a régi pedagógiai eszközök és módszerek egyre kevésbé hatásosak, önmagukban nem alkalmasak az ismeretszerzésre. Olyan tanulási környezet kialakítása vált elengedhetetlenné, amely segíti az önálló tanulást, fejleszti a kreativitást, a kommunikációt, az együttműködést, erősíti az ismeretszerzést, a tudásanyag elsajátítását és a képességfejlesztést. Erre a kihívásra reagálva született meg az eBánki projekt, melynek célja új módszertani elemek beillesztése a tanulási-tanítási folyamatba, különös tekintettel a tevékenységközpontú módszerekre. Nagy hangsúly helyeződik a szakképzés-releváns korszerű módszertan alkalmazására, a kooperatív módszertanra, a digitális tanulásra és a projektmódszere.

Az e-Bánki projekt keretében a Bánki Donát Technikum képzési portfólióján belül elsősorban a Gépész-, a Gépgyártástechnológiai-, az Ipari informatikus-, a Szoftverfejlesztő és -tesztelő, valamint a Vasúti jármű-szerelő technikus képzéseket helyezük fókuszba. A technikus képzésekhez kapcsolódó tantárgy portfólió online módszerekkel történő fejlesztése során külön hangsúlyt kívánunk fektetni, azon emelt szintű tárgyakra, melyek valamilyen formában kötődnek a nukleáris iparhoz, valamint a karbonmentes energetikai megoldásokhoz. A tananyagfejlesztés kialakításával az a cél, hogy a tanulási-tanítási folyamat két kulcsszereplőjének, az oktatónak és a tanulóknak a minél hatékonyabb együttműködésére koncentráljon. A projekt egyik kiemelt célja a tanárok kiégésének megelőzése, azáltal, hogy minden szakmai támogatást megadva számukra segíti őket módszertani kultúrájuk fejlesztésében.

Az előadás részletesen bemutatja a projektben kidolgozásra kerülő tananyagtartalmakat és a hozzájuk kapcsolódó módszertani fejlesztéseket, melyek kivételes és unikális lehetőséget teremtenek az intézmény számára a tanítási-tanulási tevékenység fejlesztéséhez.

Nowadays, the rapid development of information and communication technology is a major challenge for the public education system. In today's digital age, textbook-based education is no longer adequate, and the old pedagogical tools and methods are less and less effective and are not in themselves suitable for the acquisition of knowledge. It has become essential to create a learning environment that fosters independent learning, develops creativity, communication, collaboration, reinforces knowledge acquisition, knowledge retention and skills development. In response to this challenge, the eBanki project was born, aiming to introduce new methodological elements into the learning-teaching process, with a special focus on activity-based methods. There is a strong emphasis on the use of modern methodologies relevant to vocational education and training, cooperative methodologies, digital learning and the project method.

Within the e-Bánki project, the training portfolio of the Bánki Donát Technikum will focus on Mechanical Engineering, Mechanical Engineering, Industrial Informatics, Software Development and Testing and Railway Vehicle Technician. In the development of the subject

portfolio for the technician courses using online methods, particular emphasis will be placed on advanced level subjects that have some link to the nuclear industry and to carbon-free energy solutions. The aim of curriculum development is to focus on the most effective collaboration between the two key players in the learning-teaching process, the teacher and the learner. A key objective of the project is to prevent teacher burn-out syndrome by providing all the professional support they need to develop their methodological culture.

In my presentation, I will present in detail the curricular content and related methodological developments that will be developed in the project, which will create an exceptional and unique opportunity for the institution to improve its teaching-learning activities.

.....

Shairil Bhardwaj: Quality Dimensions of the Competencies and the Roles of Adult Learning Professionals in Non-Formal Adult Education in Germany

The purpose of this study is to investigate the competencies and roles of adult learning professionals in non-formal adult education in Germany in order to improve the quality and effectiveness of non-formal adult education programs and to develop better professional development and training programs for adult learning educators. The study studies the skills required of adult learning professionals, including subject-specific, pedagogical, methodological, social, and personal aspects, as well as the evolving roles and responsibilities of adult educators in non-formal education contexts. Furthermore, the study investigates the crucial role that adult learning professionals play in creating a pleasant learning environment that encourages engagement and assists learners in reaching their goals. (DVV International – ICAE, 2018)

Adult learning professionals in non-formal education, according to the findings, require a variety of skills and competencies to be effective, including an understanding of adult learning concepts, needs assessment and program design, facilitation skills, evaluation and assessment, and ongoing professional development. The study continues by emphasizing the need of having a safe and inviting learning environment, as well as tailoring teaching approaches to each learner's unique needs and interests. (Janssen, Käßlinger, and Schallberger 2018) A network of adult education centers, community colleges, and other organizations that offer a variety of courses and programs suited to the requirements of adult learners supports nonformal adult education, which is a crucial component of the German educational system.

Vocational training, language classes, cultural and artistic courses, fitness and health programs, and courses on social issues and politics are a few examples of such programs. According to research by the German Institute for Adult Education, non-formal adult education has significantly increased in Germany over the past several years, with over 11 million people engaging in such programs in 2016. (Bundesministerium für Bildung und Forschung, 2013)

Adult learning professionals in non-formal education in Germany are expected to have a variety of competencies, including the ability to plan, create, and present educational activities that are tailored to the needs of each learner, create a welcoming and encouraging learning environment, use a variety of instructional and learning techniques appropriate for the student's needs and skills, evaluate the efficacy of the learning activities, and collaborate with other experts. They must also have topic knowledge and abilities related to the non-formal education field in which they work. (Deutsches Institut für Erwachsenenbildung, 2017)

According to a qualitative research study, the professional identity of adult learning professionals in Germany is characterized by a strong dedication to adult education and a strong sense of duty towards the learners. Practitioners recognized pedagogical skills, interpersonal skills, communication skills, and subject-matter expertise as crucial for effective facilitation.

In addition, the study stressed the importance of continued professional development for adult learning professionals in order to increase their competencies and keep their professional identity. A deeper comprehension of their professional identities and core abilities is required given the

rising demand for qualified adult learning professionals in non-formal adult education settings. With an emphasis on technology in education, group facilitation, and engaging different learners, this study investigates the abilities necessary for the effective facilitation of adult learning experiences in Germany. The study looks into the professional identities of those who work in adult education, the essential skills required to lead productive learning sessions, and the processes through which these skills are grown and maintained over time. (Brookfield and Preskill, 2016),

References

Action plan on adult learning: It is always a good time to learn | VOCEDplus, the international tertiary education and research database. (n.d.). Retrieved 24 March 2023, from <https://www.voced.edu.au/content/ngv:42339>

Adult education trends and issues in Europe | VOCEDplus, the international tertiary education and research database. (n.d.). Retrieved 24 March 2023, from <https://www.voced.edu.au/content/ngv:23398>

ALPINE-Adult Learning Professions in Europe: A study of the current situation, trends and issues. (2009, November 27). CEDEFOP. <https://www.cedefop.europa.eu/en/news/alpineadult-learning-professions-europe-study-current-situation-trands-and-issues>

BARZ, H., & TIPPELT, R. (2018). Lebenswelt, Lebenslage, Lebensstil und Erwachsenenbildung.

In R. Tippelt & A. von Hippel (Eds.), *Handbuch Erwachsenenbildung/Weiterbildung* (pp. 161–184). Springer Fachmedien. https://doi.org/10.1007/978-3-531-19979-5_8

BÉLANGER, P. (2011). *Theories in Adult Learning and Education*. Verlag Barbara Budrich.

BENZ, C. R., RIDENOUR, C. S., & NEWMAN, I. (2008). *Mixed Methods Research: Exploring the Interactive Continuum*. SIU Press.

BRAUN, V., & CLARKE, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063o>

.....
Fodorné Tóth Krisztina – Simon Krisztián: Motiváció és képzésszervezés: oktatói célcsoportok és az online képzések/Motivation and training organization: instructors as target groups and online training

A PTE Digitális Oktatás- és Tanulástámogató Központ többféle online, jelenléti és blended képzést hirdet meg félévről félévre az egyetem oktatói, illetve munkatársai számára. Ezek témáját és lebonyolítását számos esetben a közvetlen oktatói és kari igények határozzák meg, a képzéseket ezekhez igazítjuk. Előadásunkban azt vizsgáljuk meg, hogy a különféle külső motivációs tényezők és a képzés szervezésének módja hogyan korrelál a képzés során tanúsított résztvevői aktivitással, továbbá a képzés kimeneti eredményeivel és visszajelzéseivel. Az előadás fókuszában kétféle képzés áll: a központ elsődleges digitális tanulástámogatói kurzuscsoomagja, és ennek kari igény alapján módosított, egykurzusos változata. Mindkettő online képzés, és azonos témát fognak át, azonban az időtartamuk, az ütemezésük, a toborzás módja, és nem utolsósorban a humán támogatásuk különbözik. A két képzés párhuzamos lefolyása során számos eltérő viselkedési és aktivitási mintát azonosítottunk a résztvevők körében; az előadás ezeket és a két képzés eredményeit, tanulságait járja körül. Konklúzióként a motivációs tényezők súlyát és a szervezési sajátosságok feltételezhető hatását vetjük össze egymással.

The University of Pécs Center for Digital Teaching and Learning organizes a number of online, face-to-face and blended trainings each semester for university instructors and staff alike. These training are largely built directly on the needs expressed by the instructors and their respective

institutes. In our presentation, we will discuss the correlations between various external motivational factors and participant activity during the trainings, as well as the produced end-products and feedback received. The presentation focuses on two trainings: the first is the primary, blended training package offered by the Center consisting of three courses, while the second is a single course version personalized for the needs expressed by the Faculty of Humanities and Social Sciences. Both trainings are offered exclusively online and cover the same topics, however, they differ in several key metrics such as length, promotion and support options. While monitoring the parallel trainings, we identified various behavioral and activity-related differences between the two participant groups and the presentation will discuss these in detail. To conclude our analysis, we will compare the presumed results motivation and organizational differences can play in participating in the two analyzed trainings.

.....

Almádi Zsófia: Lifelong Learning megvalósulása az EDUC Európai Egyetemi szövetség munkájában

Az EDUC Európai Egyetemi Szövetség 2019-ben alakult, az Európai Bizottság Európai Egyetemek kezdeményezésének részeként. A pilot fázist követően, az EDUC szövetség, két új partnerrel kiegészülve, immár másodszor is elnyerte a támogatást újabb 4+2 évre. Az elmúlt több, mint három évben több szinten igyekezett a szövetség különböző célcsoportok számára jelenléti/digitális és blended megvalósítású képzési, fejlődési, és mobilitási lehetőségeket teremteni, illetve partnerintézmények különböző szervezeti egységei között szorosabb együttműködést szorgalmazni. Előadásomban kitérek ezekre a lehetőségekre, különös tekintettel a hallgatók, oktatók, és nem oktató dolgozók által megpályázhatókra, valamint azokra a belső és EDUC-szintű HR-irányelvekre, amelyek hosszú távon járulnak majd hozzá a Lifelong Learning koncepciójához.

The EDUC European University Alliance was founded in 2019 - as part of the European Commission's European Universities Initiative. Following the pilot phase, the EDUC Alliance, with two new partners, has been awarded a second grant for another 4+2 years. Over the last three years, the alliance has been engaged in establishing varied opportunities of training, learning, and mobilities, organized in physical/digital/blended formats. The promotion of encouraging closer cooperation between different units of partner universities has also been a focal point. In my presentation, I will discuss these opportunities, particularly those open to students, academic and non-academic staff, as well as the internal and EDUC-level HR policies that will contribute to the concept of Lifelong Learning in the long term.

.....

Orbán Zsolt: Az e-learning ökoszisztéma szereplői és az MI

Az e-learning világa mindig is érzékeny volt a trendekre, hívószavakra: CAI (Computer-Assisted Instruction), CMI (Computer-Managed Instruction), CBE (Computer-Based Education), CAL (Computer-Assisted-Learning), e-learning, m-learning, b-learning, SDL (Self-Directed-Learning), MOOC (Massive Open Online Course), x-MOOC, LOOC (Little Open Online Course) és a sort még sokáig folytathatnánk. Aparicio és társai (2016) például egészen 1960-ig visszamenőleg elemezték a szakirodalomban szereplő, kifejezetten az e-learninghez köthető buzzword-öket, amelyekből összesen 23-at azonosítottak

Aki akár csak minimálisan is követi a híreket, annak nem kell hosszasan elgondolkodni az aktuális trend nevéen: megérkezett az MI – és természetesen azonnal megjelent az e-learning

világában is. De vajon valódi változást hoz az oktatás digitális transzformációjában? Változik ettől a tudástranszfer formája, tartalma vagy hatékonysága?

Előadásomban többek között ezekre a kérdésekre keresem a válaszokat Latour (2005) cselevőhálózat-elméletének (actor-network theory, ANT) segítségével. Az elmélet alapelve, hogy a trendeket, technológiákat, módszereket – például a fenti buzzword-öket – ne fekete dobozként kezeljük: próbáljuk megérteni a valódi tartalmukat. Ehhez megoldásnak azt ajánlja, hogy a résztvevőkre (aktorokra) és a köztük lévő kapcsolatokra fókuszáljunk, valamint a résztvevők körét a lehető legtágabban értelmezzük. Előadásomban bemutatom, hogy felsőoktatási és lifelong learning projektek feldolgozásával hogyan azonosítottam több mint 50 aktort az e-learning ökoszisztémában, mi lehet az ő szerepük a rendszerben, és hogyan módosíthatja szerepüket illetve a köztük lévő kapcsolatokat az aktuális MI trendek megjelenése.

The world of e-learning has always been sensitive to trends and buzzwords, such as: CAI (Computer-Assisted Instruction), CMI (Computer-Managed Instruction), CBE (Computer-Based Education), CAL (Computer-Assisted-Learning), e-learning, m-learning, b-learning, SDL (Self-Directed-Learning), MOOC (Massive Open Online Course), x-MOOC, LOOC (Little Open Online Course) and the list goes on. For example, Aparicio et al. (2016) analyzed the buzzwords specifically related to e-learning in the literature going back to 1960. They have identified 23 of them.

Anyone who follows the news even minimally does not have to think long about the name of the current trend: AI has arrived – this of course has surfaced in the world of e-learning too. But will it introduce real change into the digital transformation of education? Will the form, content, or efficiency of the knowledge-system change?

My presentation seeks the answers to these questions, among others, with the help of Latour's (2005) actor-network theory (ANT). The foundation of the theory is that the trends, technologies, and methodologies – such as the above-mentioned buzzwords - should not be treated as a black box, but instead their real meaning should be understood. For this, Latour's (2005) solution is to focus on the members (actors) and the relationship between them, as well as to handle the member's circle as widely as possible. In my presentation I introduce how I identified more than 50 actors in the e-learning ecosystem by processing higher education and lifelong learning projects. I also discuss what the actors' role can be and how these roles and the relationship between them may be modified by the current AI trends.

.....

Fodor Andrea: Mért vagy nem mért ez itt a kérdés, avagy hogyan vélekednek a felsőoktatásban tanulók.

Kutatásom rendhagyó módon közelíteti meg, napjaink pedagógiai mérési módszerének elfogadottságát. Igen megosztó kérdés a pedagógus társadalomban, hogy jó-e vagy rossz, ha ötfokú skálán osztályozunk. Vajon alkalmas-e a hallgató tudásának minősítésére? (Falus & Szűcs, 2022) Más országokban árnyaltabb-e az értékelési módszer, az hasznosabb-e a hallgatói tudás visszaigazolására, gondolkodjunk el rajta.

2023. január és február között online kérdőív formájában végeztem kutatást az akkor éppen szakdolgozatot író és államvizsgázó hallgatók körében, a felsőoktatási számonkérési tapasztalataikról. A kérdőívre 173 válasz érkezett mind Magyarországról, mind a környező országokból. A minta bár nem tekinthető reprezentatívnak, de mégis betekintést ad abba, hogy mi a hallgatók véleménye a jelenlegi felsőoktatásban megjelenő pedagógusi elvárásokról. A kutatás másik két izgalmas vonala közül az egyik, a nyelvtudásköré rajzolódik, miszerint a megkérdezettek rendelkeznek-e nyelvtudással és a kutatás időszakában is tanultak-e idegen

nyelven. Harmadik kérdéskör abba kíván betekinteni, hogy manapság milyen elvárások vannak a hallgatói oldalról, egy a felsőoktatásban dolgozó pedagógus felé. Ennek felmérésére az egyik, a hallgatók számára legnehezebb feladatban a „záró dolgozatok” elkészítését támogató pedagógus fantom képe kerül bemutatásra.

To measure or not to measure, that is the question, or how students in higher education perceive themselves.

My research takes an unconventional approach to the acceptance of assessments as a pedagogical measurement method today. A very divisive issue in the teaching community is whether it is right or wrong to grade on a five-point scale. (Falus & Szűcs, 2022) Whether the assessment method is more nuanced in other countries, more useful for confirming student knowledge, let us consider it.

Between January and February 2023, I conducted a survey in the form of an online questionnaire among students who were writing their thesis and taking their state exams at the time, about their experiences of assessment in higher education. The questionnaire received 173 responses from both Hungary and neighbouring countries. Although the sample is not representative, it provides an insight into students' views on the expectations of teachers in higher education today. One of the other two interesting strands of the survey is that of language proficiency, which is whether the respondents have language skills and whether they have studied in a foreign language during the period of the survey. The third line of enquiry seeks to gain insight into what students expect from teachers in higher education today. To assess this, one of the most difficult tasks for students is to present a phantom image of the teacher supporting the preparation of 'final papers'.

.....

Molnár György – Fodor Andrea – Orosz Beáta: A digitalizáció és a digitális transzformáció hatásai a szakképzés és felsőoktatás bázisán

Általánosan elfogadott és ismert tény, hogy az Ipar 4.0 és a digitalizáció korában az információk, és az alkalmazható tudás felértékelődnek. További ismert tendenciaként említhető az élethosszig tartó, valamint az élet minden területére kiterjedő tanulás (LLL és LWL) általánossá válása, figyelembe véve, hogy a társadalom tagjainak folyamatosan alkalmazkodniuk kell a dinamikusan változó környezethez, ezzel együtt alpműveltségük és mindennapjaik részévé kell tenniük az IKT-eszközök alkalmazását. Ahhoz, hogy a munkaerőpiaci boldoguláshoz szükséges adaptív, változtatható tudásra tegyenek szert a tanulók és hallgatók, az oktatási rendszerben jelentős változtatásokra van szükség, melyek biztosítják a szükséges készségek és képességek elsajátításának a lehetőségét (Csapó, 2005). A szakképzésben az utóbbi időben jelentős előrelépések és szerkezeti átalakulások figyelhetők meg, mint például a TEA-módszer, a kompetencia-alapú kimeneti szabályozás, a duális képzések megreformálása (Bessenyei, 2022). Mivel ez az oktatási terület az, melyből a kilépő diákok azonnal a munkaerőpiac részévé válnak és a gazdaságra közvetlen hatással vannak, tanulmányunkban a szakképzésre fókuszálunk, bemutatjuk a szakmai tanárképzés feladatait, az olyan oktatók képzésének lehetőségeit, akik képesek a tanulók kompetenciáit a tudástársadalmi igényeknek megfelelően fejleszteni, valamint ismertetjük a technológiai fejlődés szerepét e folyamatokban.

Az utóbbi időben megkerülhetetlen a digitális eszközök oktatási integrációja, az IKT kiterjedt alkalmazása biztosítja az oktatás szereplői számára a rugalmas hozzáférést a tananyagokhoz és információs bázisokhoz. A digitális fejlettség ezen fokán már nemcsak egységesített tartalmak érhetők el, hanem az elektronikus tananyagok akár egyéni igényekre is szabhatók, érdeklődés, motiváció, tudásszint és jártasság alapján. Az egyik legfontosabb és legnagyobb hatás tehát, amit

a technológiai fejlődés hozott a szakképzés és a felsőoktatás területére, az a személyre szabható tanulási rendszerek elterjedése. Ez lehetővé teszi a hallgatóknak, hogy olyan egyéni tanulási utat válasszanak, ami könnyebbé teszi számukra a tanulást, így növelve a képzések hatékonyságát. A személyre szabható tanulási környezetből a tartalom akkor hívható le, amikor a tanulónak szüksége van rá (Just In Time), és elérhetővé válik a munkafolyamat közbeni tanulás, ami megadja a gyakorlat végzése közben a szükséges és kapcsolódó elméleti kereteket (Négyesi, 2021). A teljesítménytámogató eszközök elősegítik a tanultak alkalmazását és elmélyítését, a problémamegoldást és egyén olyan kompetenciák fejlődését, melyek elvártak a mai gazdaságban.

Előadásunk során empirikus oktatói tapasztalatok alapján, kvalitatív mérés segítségével bemutatjuk a rendszer tanulói fogadtatását, a személyre szabható tanulási utak gyakorlati alkalmazási lehetőségeit.

It is a widely accepted and known fact that in the era of Industry 4.0 and digitalisation, information and applicable knowledge are becoming more valuable. Another known trend is the generalisation of lifelong and life-long learning (LLL and LWL), taking into account the need for society to adapt to a dynamically changing environment, and to make the use of ICT tools part of their basic literacy and everyday life. In order to equip students and learners with the adaptive, changeable knowledge needed to thrive in the labour market, significant changes in the education system are needed to ensure that they acquire the necessary skills and competences (Csapó, 2005). In vocational education and training, significant advances and structural changes have been observed recently, such as the TEA method, competence-based outcomes regulation, and the reform of dual training (Bessenyei, 2022). As this is the field of education from which the students who leave immediately become part of the labour market and have a direct impact on the economy, in our study we focus on VET, present the tasks of vocational teacher education, the possibilities of training teachers who are able to develop students' competences in line with the needs of the knowledge society, and describe the role of technological developments in these processes.

The integration of digital tools in education has recently become inevitable, with the widespread use of ICT providing education stakeholders with flexible access to learning materials and information bases. At this stage of digital development, not only is standardised content available, but e-learning materials can also be tailored to individual needs, based on interest, motivation, level of knowledge and skills. One of the most important and biggest impacts that technological developments have had on VET and higher education is therefore the spread of personalised learning systems. This allows students to choose an individual learning path that makes learning easier for them, thus increasing the effectiveness of their training. From a personalized learning environment, content can be retrieved when the learner needs it (Just In Time) and on-the-job learning becomes available, providing the necessary and related theoretical framework while performing the exercise (Négyesi, 2021). Performance support tools facilitate the application and deepening of learning, problem solving and the development of individual competencies that are expected in today's economy.

In this presentation, we will use empirical training experiences and qualitative measurement to illustrate the learner acceptance of the system and the practical application of personalized learning pathways.

B., A munka világának átalakulása és felsőoktatási LLL;

Szekcióvezető: Keczer Gabriella – Szabó Szilvia

1. **Kovács Tamás:** Rurális LLL kezdeményezések Magyarországon az ezredfordulót követően – hogyan tudja egy régió megőrizni közösségeit és fejleszteni munkaerőpiacát a felnőttképzésen keresztül?” tomokovacs@tomokovacs.hu
2. **Mangné Kardos Zita – Kovács Éva:** Szak- és intézményválasztási motivációk korrelációs vizsgálata a műszaki felsőoktatásba készülő középiskolás tanulók körében ztnmg71@gmail.com kovacs.eva@mik.pte.hu
3. **Zimmermann Ildikó:** Az egyetemek társadalmi felelősségvállalásának ismertsége egy hallgatói körben zimmermann.ildiko@mik.pte.hu
4. **Katonáné Kovács Judit – Vizardák Károly:** Oktatói szerepeknek való megfelelés a felsőoktatásban, vállalkozásfejlesztés szakon karoly.vizardak@uni-corvinus.hu katonane.kovacs.judit@econ.unideb.hu
5. **Mosonyiné Ádám Gizella – Vallyon Andrea Júlia:** BESPOKE DPTP. Eszik vagy isszák? Újszerűség és kreativitás az üzleti oktatásban mosonyineadam.gizella@uni-bge.hu vallyon.andrea@uni-bge.hu
6. **Sánta Zsófia:** „Itt is vagyok, ott is vagyok” – A karrierváltás tanulmányozása kvalitatív módszerekkel zsosanta.zsofi@gmail.com
7. **Benke Magdolna:** Empowerment és élethosszig tartó tanulás, munkavállalói nézőpontból magdolna.benke@gmail.com
8. **Horváth Orsolya:** Kulcskompetenciák a munka világába vezető úton horvath.orsolya@szazadveg.hu
9. **Budai Gábor:** A okleveles technikusképzés és a felsőoktatás kapcsolata budaig@uniduna.hu
10. **Keczer Gabriella:** „A tanulás idő, pénz, hatalom” — Levelezős hallgatók tanulási motivációi és tapasztalatai a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán keczer.gabriella@szte.hu

Kovács Tamás: Rurális LLL kezdeményezések Magyarországon az ezredfordulót követően – hogyan tudja egy régió megőrizni közösségeit és fejleszteni munkaerőpiacát a felnőttképzésen keresztül?”

Az előadás fő célja annak vizsgálata és bemutatása, hogy a képzésben és felnőttképzésben résztvevők hogyan válhatnak foglalkoztathatóvá, és a foglalkoztathatóságon túl hogyan válhatnak társadalmilag felelős, aktív állampolgárokká és erősödhetnek, azáltal, hogy erősítik készségeiket és foglalkoztathatósági szintjüket. A kutatással az a célom, hogy segítsem a felnőtt tanulókat abban, hogy munkaerőpiacon aktívabbá váljanak, és erősítsék helyi közösségeiket. Hajlandóak és motiváltak-e erre? Hoz-e a tanulás olyan változásokat létre az életükben, amelyek tudatosítják bennük ennek fontosságát? Lehet, hogy ha az egyén egyszer már foglalkoztathatóvá vált, ha már van egy képzettsége, akkor már egyáltalán nem lesz aktívabb a társadalomban. Ez a két tényező összefügg egymással.

Az előadás 3 hátrányos helyzetű településen megvalósuló közösségi projektek tanulmányozásán keresztül mutatja be, hogy a különböző szektorok - ngo, kormányzat és szociális gazdaság - milyen eszközökkel segíthetik a többszörösen hátrányos helyzetű vidéki területek lakosságát a társadalmi befogadásban.

A kutatás arra keresi a választ, hogy a vizsgált térségben hogyan érhető el a felnőttek munkaerő-piaci és társadalmi integrációja, illetve milyen kulcskompetenciákat lehet

fejleszteni a célcsoport folyamatos fejlődése érdekében.

A szerző kutatásait és gyakorlati tapasztalatait összegezve mutatja be, hogy a pragmatizmus (Dewey, 1916) és az önhatékonyság (Bandura, 1977) eszközei milyen hatékonyan építhetők be a közösségi és foglalkoztatási alapú felnőttképzési tevékenységekbe.

A kutatás kimutatta, hogy a városi központoktól távol eső településeken élők csak korlátozottan vagy egyáltalán nem férnek hozzá a felnőttképzési lehetőségekhez. A bemutatásra kerülő 3 példa szintén egy alulról jövő igényre válaszol, mint a (1) Tanulni a tanulást, (2) Társadalmi és állampolgári kompetenciák, (3) Kezdeményezőkétség fejlesztése.

Eszközeik lehetővé tették az elszigetelt településeken élő polgárok számára, hogy aktívabban szerveződjenek, újjáélesztve közösségeiket és növelve a települések ellenálló képességét. A bemutatott példák egyben adaptálható modellek is, amelyek segíthetnek a konferencia résztvevőinek abban, hogy saját területükön és országukban hatékonyabb felnőttképzési utakat találjanak.

The main aim of the presentation is to examine and demonstrate how participants in training and adult education can become employable and, beyond employability, how they can become socially responsible, active citizens and empowered, by increasing their employability skills and employability levels. My objective in this research is to help adult learners become more employable. Are they willing and motivated to do so, and does learning create changes in their lives that make them aware of the importance of this? It may be that once an individual is employable, once they have a qualification, they are no more active in society at all. These two factors are correlated.

This presentation will show, through a study of community projects in 3 disadvantaged settlements, the tools that different sectors - ngo, government and social economy - can use to help the population of rural areas with multiple disadvantages to get social inclusion.

The research seeks to find answers to the question of how the labour market and social integration of adults can be achieved in the area under study, and which key competences can be developed to ensure the continuous development of the target group.

The author summarizes his research and practical experience to show how effectively the pragmatism (Dewey, 1916) and self-efficacy (Bandura, 1977) tools can be incorporated into community and employment-based adult education activities.

The research has shown that people living in settlements far from urban centers have limited or zero access to adult learning opportunities. The 3 examples to be presented also respond to a bottom-up need such as (1) Learning to learn, (2) Social and civic competences, (3) Developing initiative. Their tools have enabled citizens living in isolated settlements to organize themselves more actively, revitalizing their communities and increasing the resilience of the settlements. The examples demonstrated are also adaptable models that can help conference participants to find more effective adult learning pathways in their own areas and countries.

Mangné Kardos Zita – Kovács Éva: Szak- és intézményválasztási motivációk korrelációs vizsgálata a műszaki felsőoktatásba készülő középiskolás tanulók körében

Az ember életének nagy részét szakmai tevékenységgel tölti, azonban ez jóval túlmutat a megélhetés érdekében folytatott egyszerű pénzkeresési célon (Bandura, 2002). A munka világa lehetőséget nyújt az egyénnek arra, hogy kialakítsa és fejlessze társadalmi identitását, erősítse önbecsülését, kibontakoztassa tehetségét. A modern gazdaság fókuszában az értékteremtő képesség áll, azaz minden olyan tevékenység, ami hozzáadott értéket képes termelni. Thornton (2004) szerint a felsőoktatás feladata, hogy metatudással, azaz a tudás termelésének a tudásával rendelkező egyéneket neveljen ki, ami által az értékteremtés egyik fő bázisává válik. A felsőoktatási tanulási út kiválasztása tehát egy olyan mérőföldkő az egyén életében, amely várhatóan egész aktív életpályáját döntően meghatározza. A pályaválasztás egy több éven át tartó döntési folyamat, amelyet az egyén információkeresésén kívül számos egyéb tényező befolyásolhat, ilyenek például a szülők foglalkozása és iskolai végzettsége, a család elképzelése, vagy a középiskolai véleményformálók, mint például a tanárok, a diáktársak és a barátok. Éppen ezért igazán fontos annak a feltárása, hogy a felsőoktatási intézmény kiválasztásánál milyen szempontok játszanak közre, hiszen az eredmények egy olyan jelzést adhatnak az adott intézménynek, amelyet intézményi stratégiájának kialakításában is felhasználhat. Kutatásunk első lépéseként meghatároztuk a műszaki felsőoktatási képzésekben a 2023/24-es tanévben továbbtanulni szándékozók személyiségorientációját, majd a szakma- és intézményválasztási motivációk feltárásán túl összefüggéseket kerestünk az egyes véleményformálók és intézményválasztási attitűdjeik között.

1. Bandura, A. (2002). Social cognitive theory in cultural context. *Applied Psychology: An International Review*, 51(2), 269–290. <https://doi.org/10.1111/1464-0597.00092>
2. Thornton, R. J. (2004). How does a university create value? Conference Paper: 'Reinventing the University', Conference on Higher Education, 6-8, December, 2004, Rhodes University, Grahamstown, South Africa.

Most of a person's life is spent in professional activities, but this goes far beyond simply earning a living (Bandura, 2002). The world of work offers individuals the opportunity to develop and enhance their social identity, strengthen their self-esteem, and unleash their potential. The focus of modern economy is on value creation, meaning any activity that can generate added value to society. According to Thornton (2004), the role of higher education is to produce individuals with metaknowledge, that is, individuals who possess knowledge of knowledge production, which becomes one of the main bases of value creation. Therefore, choosing a path in higher education is a milestone in an individual's life, which is expected to significantly shape their entire career. Career choice is a decision-making process of several years that can be influenced by various factors, such as the occupation and education of the parents, family expectations, or the opinions of influential persons in secondary education, such as teachers, peers, and friends. It is therefore important to explore the factors that play a role in choosing the proper higher education institution, as the results can provide a signal to the institution, which can be used in shaping its institutional strategy. As a first step in our research, we identified the personality orientation of those intending to continue their studies in technical higher education programs in the 2023/24 academic year, and then, in addition to exploring career and university choice motivations, we established correlations between the various influential persons and their attitudes towards their university choices.

.....
Zimmermann Ildikó: Az egyetemek társadalmi felelősségvállalásának ismertsége egy hallgatói körben

Az egyetemek működése egyre inkább üzleti alapon történik, így az üzleti szférából már jól ismert vállalati társadalmi felelősségvállalás (Corporate Social Responsibility, CSR) koncepciója az egyetemek működésében is alkalmazható, a szervezeti működés sajátosságait figyelembe véve. Kutatásomban feltérképeztem az egyetemi hallgatók egyetemi társadalmi felelősségvállalással (University Social Responsibility, USR) kapcsolatos attitűdjeit és tapasztalatait, mivel ezek értékes betekintést nyújtanak az egyetemek számára, és ezen információk birtokában hatékonyabban igazíthatják stratégiáikat célközönségük sajátos igényeihez, prioritásaihoz. A felmérések elvégzése előtt a következő felvetéseim voltak, melyekre szerettem volna megerősítést, választ kapni. Problémának találtam, hogy a hallgatók nem ismerik az USR fogalmát, hogy nehéz meghatározni az USR-t, és hogy sem az egyetemek, sem a hallgatók nem látják pontosan az USR által kínált lehetőségeket. A téma feldolgozásakor primer kutatásként felhasználtam a Pécsi Tudományegyetem Biomedical Engineering MSc programjának tíz hallgatójával készített mélyinterjúkat, a Műszaki és Informatikai Kar hallgatói körében elvégzett online kérdőíves felmérést, valamint szekunder kutatás keretében a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalmat, illetve különböző online adatbázisokat olyan szervezetekből, mint az ENSZ, az OECD és az Eurostat. A kapott eredmények azt mutatják, hogy az USR koncepciója még nem kap megfelelő figyelmet az egyetemek és a hallgatók részéről. Az eredmények alapján azt gondolom, hogy az egyetemeknek tudatosítani kellene az USR előnyeit, és működésükben prioritásként kellene kezelniük azt. Emellett jobban meg kell ismerniük célközönségük igényeit, elképzeléseit és stratégiáikat jobban hozzá kell igazítaniuk azokhoz, hogy az USR valóban hozzájáruljon kitűzött célja eléréséhez, a társadalom jólétének megvalósulásához.

Universities are increasingly operating on a business basis, so the concept of Corporate Social Responsibility (CSR), well-known in the business sector, can be applied to university operations, taking into account the specific characteristics of university operations. In my research, I explored the attitudes and experiences of university students towards USR, as this provides valuable insight for universities, allowing them to adjust their strategies more effectively to the specific needs and priorities of their target audience. Before conducting the surveys, I had the following hypotheses that I wanted to confirm and obtain answers to: I found it problematic that students are unfamiliar with the concept of USR, it is difficult to define USR, and that neither universities nor students see the opportunities offered by USR. In processing the topic, I used primary research in the form of in-depth interviews with ten students from the Biomedical Engineering MSc program at the University of Pécs, an online survey conducted among students of the Faculty of Engineering and Informatics, as well as secondary research through relevant domestic and international literature and various online databases from organizations such as the UN, OECD, and Eurostat. The results show that the concept of USR has not yet received adequate attention from universities and students. Based on the results, I believe that universities should increase their awareness of the advantages of the USR and make it a priority in their operations. In addition, they should strive to better understand the needs and ideas of their students and make strategic decision based on them so that the USR can truly fulfil its purpose and promote the well-being of society.

.....
Katonáné Kovács Judit – Vizardák Károly: Oktatói szerepeknek való megfelelés a felsőoktatásban, vállalkozásfejlesztés szakon

A doktori képzések, melyek előszobái az egyetemi oktatói létnek, elsősorban a kutatói szerepre készítik fel. A rendszerbe belépő oktató igazodik az intézményi elvárásokhoz, a munkaerőpiac elvárásait és a kutatások eredményeit figyelembe véve alakítja a képzési folyamatot, közvetlen kapcsolatban áll a diákokkal, a közösséggel. Ebben a keretrendszerben egyre több szerepet kell betöltenie. A szélesedő feladatkörben a fejlődés elősegítéséhez az oktatók számára tanulási környezet megteremtésére van szükség. Bár a felsőoktatás előtt álló kihívások a figyelem középpontjában állnak, egyre több szakirodalom és kutatás hívja fel a figyelmet arra, hogy az oktatók, akik meghatározó szereplők a rendszerben kevés figyelmet kapnak. Jelen kutatás ezt a hiányosságot igyekszik csökkenteni. Azt tárja fel, hogy a magyarországi egyetemeken vállalkozásfejlesztési szakjain oktatók, hogyan látják, melyek a legfontosabb szerepeik. Mennyire érzik magukat felkészültnek ezekben a feladatokban? Milyen igényeik, lehetőségeik vannak a fejlődésre?

Doctoral trainings, which are a precursor to university teaching, prepare students primary for researcher role. Educator who enters the system adapts to institutional expectations, shapes the training process in the light of the labour market requirements and research findings, and is in direct contact with students and the community. The number of roles they must play in this framework is increasing. To facilitate progress in this expanding field of activity, it is necessary to create a learning environment for them. Although the challenges facing higher education are in the spotlight, a growing body of literature and research highlights the fact that educators, as key players in the system, receive little attention. This research aims to address this gap. It explores how lecturers in entrepreneurship development courses in Hungarian universities perceive their most important roles. To what extent do they feel prepared for these roles? What are their needs and opportunities for development?

.....
Mosonyiné Ádám Gizella – Vallyon Andrea Júlia: BESPOKE DPTP. Eszik vagy isszák? Újszerűség és kreativitás az üzleti oktatásban

Az utóbbi években rendkívüli események és trendek állították kihívás elé a gazdaság szereplőit, amelyekhez speciális tudás segítheti a vállalati szintű alkalmazkodást. Ezzel párhuzamosan a nagyfokú digitalizációs fejlesztések és folyamatok szintén új képességek meglétét feltételezik a 21. század szakembereitől. Ezáltal sohasem volt olyan fontos az élethosszig tartó tanulás elve, mint napjainkban, amely különleges és fontos szerepet biztosít az egyetemeken tudástranzformációs munkája számára. Ráadásul mind a tudás tartalmában, mind az ismeretek átadásában és az innovatív képességek kialakításában új módszerek fejlesztésére van szükség a felsőoktatásban. Ezért különleges a BESPOKE (BusinESs PresentatiOn sKills for Employability) kezdeményezés, amely egyetemeken és munkáltatók nemzetközi együttműködésében jelenleg is formálódik. Amely egyszerre oktatásmódszertani fejlesztés, valamint problémamegoldási koncepció digitális eszközök és képességek alkalmazásával, s amely segítséget nyújt innovatív, akár kreatív, a 21. századi üzleti környezetben helytálló szakemberek képzésében, illetve vállalati problémák hatékony feldolgozásában.

In recent years, extraordinary events and trends have challenged all actors of the economy. Acquiring specific skills could help companies adapt. Major digitalisation improvements and processes also require new skills from 21st century professionals. Thus, the principle of Lifelong Learning has never before been as important as it is today, giving universities a special and important role in knowledge transformation. New content, knowledge transfer methods, and innovative skills in higher education need to be developed. This is why the BESPOKE (BusinESs PresentatiOn sKills for Employability) initiative, which is currently taking shape in an international collaboration between universities and employers, is so special. It is also an educational methodology development and a problem-solving concept using digital tools and skills to help train professionals to be fit for the 21st century business environment.

.....

Sánta Zsófia: „Itt is vagyok, ott is vagyok” – A karrierváltás tanulmányozása kvalitatív módszerekkel

Jelen kutatás fókuszában az áll, hogy megvilágítsa, megjelenik-e a sikertelen szakmai szocializáció mint a pályaelhagyás egyik kiváltó oka, illetve, hogy milyen tényezők kapnak szerepet a karrierváltás szubjektív megélésében. A vizsgálat kvalitatív módszereket ötvöz. A vizsgálati személyekkel egy félig strukturált narratív interjú felvételére került sor, mely a későbbi deduktív tartalomelemzés alapjául szolgált. Ezenfelül pedig az interjúalanyok által megrajzolt személyes idővonalak elemzése egészítette ki a kutatást. A mintát nyolc fő alkotta, hat nő és két férfi, akiknek az átlagéletkora 39 év. A kiválasztási kritérium szerint, mindegyikük átélte a karrierváltás élményét, így jelenleg valamennyien pszichológia szakos, levelező hallgatók, akik már rendelkeznek legalább egy felsőfokú diplomával vagy felsőoktatási szakképzettséggel. A tematikus tartalomelemzés három fő kategória mentén történt, melyek a szakmai szocializáció, a váltás és az önaktualizáció. Az eredmények alátámasztják, hogy a sikertelen előzetes szakmai szocializáció egyéni-, társas- és helyzeti aspektusai valószínűsítik a pályaelhagyást. A karrierváltásról szóló döntés ugyanakkor számos személyes dilemmát von maga után, illetve a szakmai identitásban is jelentős változásokhoz vezet. Mindezen nehézségekkel szemben, a váltás során mégis kirajzolódik egy önaktualizációs tendencia.

This research focuses on shedding light on 1) whether unsuccessful professional socialisation appears as a trigger for leaving one's career and 2) which factors are involved in the subjective experience of career change. The study combines qualitative methods. A semi-structured narrative interview was conducted with the subjects, which served as a basis for the subsequent deductive content analysis. In addition, an analysis of the personal timelines drawn by the interviewees complemented the research. The sample consisted of eight persons, six women and two men, with an average age of 39 years. According to the selection criteria, each of them has experienced a career change, so currently they all study psychology in correspondence education and already hold at least one higher education degree or higher education qualification. The thematic content analysis was conducted along three key categories: professional socialisation, change and self-actualization. The results confirm that the individual, social and situational aspects of the prior unsuccessful professional socialisation are likely to lead to career drop-out. However, the decision on career change entails a number of personal dilemmas and also leads to significant changes in professional identity. In the face of all these difficulties, however, a tendency towards self-actualization emerges during the transition.

.....

Benke Magdolna: Empowerment és élethosszig tartó tanulás, munkavállalói nézőpontból

A nemzetközi szakirodalomban a mai napig folyamatos koncepcionális vita folyik a felhatalmazásról. Bennett (2002) szerint a felhatalmazás olyan erőforrások és kompetenciák fejlesztése, amelyek biztosítják, hogy a különböző egyének és csoportok részt vehessenek a szervezetekben, s befolyásolhassák és felelősségre vonhassák azokat. A felhatalmazással kapcsolatban megkülönböztethetjük az egyéni, a közösségi és a társadalmi felhatalmazást (Balcazar, Keys & Vryhof, 2019). Az egyéni felhatalmazás fejlesztésének módszerei közé tartozik többek között a képzés, az érdekérvényesítő képességek fejlesztése, a tanulás (Cattaneo & Chapman, 2010). Rendkívül izgalmas az a kettősség, ahogy a felhatalmazás kérdése megjelenik az emberi erőforrásmenedzsment (EEM) különböző „iskoláiban”. Az EEM idealisztikus (puha) ún. „jövő modelljében” végbemegy a felelősség átruházása a szervezeti hierarchia mind alacsonyabb szintjeire, megkezdődik a hierarchiák lebontása és ellaposítása. Az „empowerment”-re alapozott menedzsmentfilozófia teret ad az önmegvalósításra törekvő, kezdeményező és felelősséget vállaló munkavállaló felhatalmazásának és fejlesztésének (Bakacsi et al., 2004). A fentiekkel szemben a kritikai EEM éles bírálatot fogalmaz meg. E szerint, a magas elkötelezettséget támogató EEM-gyakorlatok társadalmi legitimitása korlátozott, mivel nem általánosan, hanem „csak fejlesztés- és minőségorientált stratégia esetén és/vagy fehérgalléros munkavállalói csoportoknál javasolt az alkalmazásuk...” (Hidegh, 2018:87). Úgy tűnik, hogy a valódi „bevonás” csak kevés munkavállalóval történik meg: általában a jól-kvalifikált, piacképes tudásmunkásokkal. A nagy tömeget alkotó, kevésbé képzett, könnyen helyettesíthető munkaerőnek nincs esélye arra, hogy felhatalmazott legyen, s ez által képes legyen a számára kívülről és felülről érkező innovációs kezdeményezésekben partnerként részt venni. Ugyanúgy nem képes kivédeni a számára kedvezőtlen munkaszervezési és díjazási feltételeket, különösen amiatt, hogy a stratégiai EEM szerint az ellaposodó munkaszervezetekben nincs szükség szakszervezetekre (Bakacsi, 2004). Ez a körülmény a felhatalmazásból kimaradt munkavállalók helyzetét jelentős mértékben kiszolgáltatottá teheti. Az empowerment fogalom erősebb, gazdagabb jelentése a felhatalmazás mellett a „képessé tétel”, ami csak folyamatos tanulással, a képességhiányok megszüntetésével érhető el. Kérdés, hogy miként lehet beépíteni a felelős munkavállalói szerephez köthető jártasságok, képességek elsajátítását a felsőfokú képzésbe, illetve az élethosszig tartó tanulás folyamatába.

There is still an ongoing conceptual debate on empowerment in the international literature. According to Bennett (2002), empowerment is the development of resources and competences that ensure that different individuals and groups can participate in, influence and hold organisations to account. In relation to empowerment, we can distinguish between individual, community and social empowerment (Balcazar, Keys & Vryhof, 2019). Methods of developing individual empowerment include training, developing advocacy skills, learning, among others (Cattaneo & Chapman, 2010). The dichotomy in the way the issue of empowerment appears in the different 'schools' of human resource management (HRM) is extremely exciting. In the idealistic (soft) so-called 'future model' of HRM, there is a transfer of responsibility to lower and lower levels of the organisational hierarchy, and a beginning of the dismantling and flattening of hierarchies. A management philosophy based on empowerment provides scope for empowerment and development of the empowered and responsible employee (Bakacsi et al., 2004). The critical HRM is sharply critical of the above. According to this, the social legitimacy of HRM practices that support high engagement is limited, as they are not generally recommended for use, but "only in the case of development- and quality-oriented strategies and/or white-collar employee groups..." (Hidegh, 2018:87). It seems that real "engagement"

only happens with a small number of employees: usually well-qualified, marketable knowledge workers. The mass, low-skilled, easily replaceable workforce has no chance of being empowered and thus able to participate as partners in the innovation initiatives that come to it from outside and above. Equally, it cannot escape unfavourable conditions of work organisation and remuneration, especially because, according to the strategic HRM, there is no need for trade unions in changing, 'flattening' work organisations (Bakacsi, 2004). This circumstance can make the position of the unempowered worker significantly vulnerable. A stronger and richer meaning of empowerment is 'enabling', which can only be achieved through continuous learning and the elimination of skills gaps. The question is how to integrate the acquisition of skills and competences related to the role of responsible workers, responsible employees into higher education and lifelong learning.

.....

Horváth Orsolya: Kulcskompetenciák a munka világába vezető úton

A munkaerőpiac folyamatosan változik és fejlődik, ezért a frissen végzettek számára is új kihívásokat és elvárásokat jelent a foglalkoztathatóság szempontjából. A munkáltatók a képzett munkaerőre és az alkalmazkodóképességre helyezik a hangsúlyt. Az alapvető műszaki ismeretek mellett a frissen végzetteknek rendelkezniük kell olyan általános készségekkel, mint a kommunikáció, a csapatmunka és a problémamegoldás. A gyors technológiai változások és az iparágak állandó fejlődése miatt a munkavállalóknak képesnek kell lenniük az új ismeretek megszerzésére és alkalmazására. Az előadásban bemutatjuk, hogy milyen készségeknek kell megfelelniük a frissen végzett hallgatóknak a sikeres munkaerőpiaci beilleszkedés érdekében, milyen hatások figyelhetők meg az ipar 4.0 alapján. A szakirodalmi elemzést összevetjük empirikus adatainkkal.

As the labour market is constantly changing and evolving, it also brings new challenges and expectations in terms of employability for recent graduates. Employers are focusing on a skilled and adaptable workforce. In addition to basic technical skills, recent graduates need to have generic skills such as communication, teamwork and problem solving. Rapid technological changes and the constant evolution of industries require workers to be able to acquire and apply new skills. This presentation will show the skills that recent graduates need to have to successfully integrate into the labour market and the implications of Industry 4.0. The literature analysis will be compared with empirical data.

.....

Budai Gábor: A okleveles technikusképzés és a felsőoktatás kapcsolata

A negyedik ipari forradalom hatására a humán erőforrás tudástőkéje egyre inkább felértékelődik. A megváltozott munkaerőpiac igények hatására az új szakképzési törvény 12/2020 (II.7.) Kormányrendelete lehetőséget biztosít a középfokú oktatásban résztvevők számára a magasabb szintű új, korszerű ismeretek elsajátítására is. Ennek értelmében az oklevélben a megszerzett szakma megjelölése mellett fel kell tüntetni az „okleveles” megjelölést, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a felsőoktatási intézmény és a technikum által közösen kidolgozott szakmai oktatásban vett részt. A felsőoktatási intézmény - az oklevél mellékletét képező - igazolást ad ki arról, hogy a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakmai oktatásában részt vett.

Az okleveles technikusképzés a 2021/2022-es tanévtől választható a tanulóknak, amely egy technikum és egy felsőoktatási intézmény – valamint a duális partner vállalat(ok) – együttműködésén alapszik. Az okleveles technikusképzés lényege, hogy a képzésbe beépített többlet ismeretanyag elsődlegesen a felsőfokú tanulmányok alapozó ismereteinek elsajátításra irányul. A képzési idő a „hagyományos” technikai képzési formával megegyező, öt év. Az okleveles technikusképzés is ágazati alapoktatással -közös ágazati tartalommal- kezdődik az első két évben. A többlet oktatási tartalom -tantárgyanként- a szakmaválasztást (szakirányválasztást) követően, a szakirányú oktatás során épül be a képzésbe.

The knowledge capital of human resources is becoming increasingly valuable as a result of the fourth industrial revolution. In response to the changing needs of the labour market, the new Vocational Education and Training Act 12/2020 (II.7.) Government Decree provides opportunities for those in upper secondary education to acquire new, modern skills at a higher level. This means that the diploma must include the word "diploma" next to the profession obtained if the student or trainee has followed a vocational training programme jointly developed by the higher education institution and the technical school. The higher education institution shall issue a certificate, annexed to the diploma, stating that the student has attended a vocational training course.

From the academic year 2021/2022, the diploma technician training will be an option for students, based on the cooperation between a technical school and a higher education institution, as well as the dual partner company(ies). The main feature of the technician diploma is that the additional knowledge integrated in the training is primarily aimed at acquiring the basic knowledge required for higher education. The duration of the training is the same as the "traditional" technician training, i.e. five years. Degree apprenticeships also start with sectoral basic training - with common sectoral content - in the first two years. The additional educational content -per subject- is integrated into the training during the specialised education after the choice of the specialisation (choice of specialisation).

.....
Keczer Gabriella: „A tanulás idő, pénz, hatalom” — Levelezős hallgatók tanulási motivációi és tapasztalatai a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán

Az Európai Unió országainak célkitűzései a felnőttek nagyobb mértékű bevonására az oktatásba, valamint a diplomások számának növelésére nem érhetők el anélkül, hogy a felsőoktatás aktív szerepet vállaljon az élethosszig tartó tanulásban. A 25 évesnél idősebb, úgynevezett felnőtthallgatóknak a felsőoktatásba történő bevonása ugyanakkor az egyetemek érdeke is, hiszen ezzel a hallgatói csoporttal tudják ellensúlyozni a hagyományos egyetemista korosztály demográfiai csökkenéséből származó létszám-kiesést. Ahhoz azonban, hogy az egyetemek megfelelő tanulási élményt és szolgáltatásokat nyújtsanak a felnőtthallgatóknak, alaposan kell ismerniük és rendszeresen szükséges monitoroznunk az aktuális tanulási motivációikat, tanulási sajátosságaikat és azokat a kihívásokat, amelyekkel tanulmányaik során szembe kell nézniük.

Kutatásunkban a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karának levelező tagozatos hallgatói körében vizsgáltuk a felnőtthallgatók tanuláshoz való viszonyát, motivációit, a környezetüktől kapott vagy éppen hiányzó támogatást, a képzés során szerzett élményeket és az átélt nehézségeket. Az eredményeket összevetjük egy korábbi, 2015-ben elvégzett kutatás megállapításaival is.

The EU countries' objectives of increasing adult participation in education and increasing the number of graduates cannot be achieved without higher education playing an active role in lifelong learning. At the same time, it is in the interest of universities to attract adult learners aged 25 and over into higher education, as this group of students can help to compensate for the loss of students resulting from the demographic decline of the traditional university age group. However, for universities to provide an appropriate learning experience and services for adult learners, it is necessary to have a good understanding and regular monitoring of their current learning motivations, their learning characteristics and the challenges they face during their studies.

.....

Erdei Gábor: A tanulás dinamikája a munkahelyeken

A munkahelyeken megvalósuló tanulási mozzanatok és folyamatok ismertek az andragógia, pszichológia, szervezetszociológia területeiről. A tudásalapú gazdasági tevékenységek nem nélkülözhetik a tanulás által megszerezhető ismereteket, amelyek sajátos jellemzőkkel bírnak. Ezen paraméterek egyike a tanulás dinamikája. Az utóbbi évtizedek erőteljes változásai nemcsak a munkahelyi szervezetekben megjelenő tudásszükségletekre voltak hatással, de munka világának egészének működésre is (és fordítva is igaz). Ennek egyik szegmense a szükséges (és nem szükséges) tudások megjelenésének jellemzői a munkahelyeken. Az elméleti előadás ezen kevésbé megkutatott tanulási és szervezeti problémát járja körül.

Learning moments and processes in the workplace are known from the fields of andragogy, psychology, and organizational sociology. Knowledge-based economic activities cannot do without the knowledge that can be acquired through learning, which has specific characteristics. One of these parameters is the dynamics of learning. The powerful changes of recent decades have had an impact not only on the knowledge needs appearing in workplace organizations, but also on the functioning of the world of work as a whole (and vice versa). One segment of this is the characteristics of the appearance of necessary (and not necessary) knowledge in the workplace. The theoretical presentation revolves around this less researched learning and organizational problem.

C., Demográfiai, térségi tényezők és Lifelong Learning;

Szekcióvezető: Laki Ildikó – Kópházi Andrea

1. **Schottner Krisztina - Laki Ildikó:** Megváltozott szerepek az idősödő társadalom árnyékában schottner.krisztina@uni-milton.hu
2. **Koltai Zoltán:** Hatékony tudástranszfer a kistelepülésen élők szolgálatában koltai.zoltan@pte.hu
3. **Ponyi László:** Esélyegyenlőség, közösségi tanulás, közösségi művelődés lponyi@gmail.com
4. **Bognár Mária:** A közösségi tanulás megteremtése Belső-Somogy hátrányos helyzetű kistelepülésein bognar.maria.2020@gmail.com

Schottner Krisztina - Laki Ildikó: Megváltozott szerepek az idősödő társadalom árnyékában

A jelenkori társadalom aktív jellemzői között tartjuk számon az idősödés problémáit. Ez a kifejezés nemcsak magát az idősödő vagy előregedő társadalmat jelenti, hanem azokat a mellékes tényezőket is, amelyek ezzel a helyzettel, státussal járnak. Az elmúlt évtizedekben az életminőség javulásával, az életmód állandó változásával egyre inkább kitolódik az életkor. Ugyanakkor ezzel a társadalmi helyzettel nem feltétlen tudunk mit kezdeni mind egyéni, mind közösségi, mind pedig össztársadalmi szinten. A munkaerőpiac, a közösségi élet, valamint az oktatás egyaránt szereplőivé tudnak válni az idősödő társadalom életének javításához, boldogabbá tételéhez.

Előadásunkban két egységben vázolnánk fel a témát: egyfelől egy rövid áttekintést adunk arról, hogy az elmúlt években, évtizedekben mi jellemzi a demográfiai mutatókat – hazai és nemzetközi szinten. Milyen arányban növekedett a 65 éven felüliek száma és ez milyen társadalmi kihívásokat, megoldandó feladatokat hív életre.

Másfelől a szekció jellegéből adódóan szeretnénk azokat az oktatási, képzési lehetőségeket bemutatni, amelyek egyértelműen segítik, építik a felnőttkorból átívelő életszakaszban lévőket, hasznosnak, még inkább életminőséget javítóknak. Meggyőződésünk, hogy a felnőttek tanulásában, illetve oktatásában a legnagyobb szerepe azoknak a készségtípusú tartalmaknak van, melyek a mindennapokban, a munkaerőpiacon való jelenlétben nyújtanak biztonságot, új kihívást. Nem feledkezünk meg arról sem, hogy a fiatalabb korosztály tudása, skill-jei elősegíthetik a következő generáció motiválását, aktívabbá tételét, ezáltal azokat a képzési lehetőségeket is, melyek már nem a hagyományosnak mondott lehetőségeket rejtik önmagukban.

The problems of ageing are an active feature of contemporary society. This term refers not only to the ageing or ageing society itself, but also to the side factors that go with this situation and status. In recent decades, as the quality of life has improved and lifestyles have changed constantly, age has been increasingly extended.

However, this social situation is not necessarily being addressed at the individual, community and societal levels. The labour market, community life and education can all play their part in improving the lives of an ageing society and making it happier.

In our lecture we will outline the topic in two units: on the one hand, we will give a brief overview of the demographic indicators in recent years and decades, both at national and

international level. What proportion of the population over 65 has increased and what social challenges and tasks this raises.

Secondly, due to the nature of the session, we would like to present educational and training opportunities that clearly help and build up those in the transition from adulthood to old age, as useful and even more so as improving the quality of life. We are convinced that the greatest role in the learning and education of adults is played by skills-type content that provides security and new challenges in everyday life and in the labour market. Nor do we forget that the knowledge and skills of the younger generation can help to motivate the next generation and make them more active, and thus also to open up training opportunities that no longer offer the traditional possibilities.

.....

Koltai Zoltán: Hatékony tudástranszfer a kistelepülésen élők szolgálatában

A kistelepüléseken élők számára gyakran elérhetetlenek a társadalmi alapfunkciók. Különösen problematikus mindez azokban az elöregedő, szociális gondokkal is küzdő kisközösségekben, ahol a saját gépjármű hiánya, a megritkult tömegközlekedési kapcsolatok szinte lehetetlenné teszik a teljes értékű életet. Számukra a falugondnok jelentheti az elszigeteltség csökkentésének egyedüli esélyét. A Baranya Megyei Önkormányzat megbízása alapján a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karán valósult meg 2022. április és augusztus között a Baranya megyei falugondnokok Falu- és tanyagondnoki képzése. A tanulmány az egyetem életében újszerű képzési program tapasztalatait mutatja be.

The basic social functions are often unavailable to dwellers of small settlements. This is an especially pressing issue in those ageing micro-regions suffering from societal problems where the lack of private cars or the decreasing number of public transport connections will make a full life almost impossible. For these people, the only chance for decreasing the isolation is the village caretaker. Commissioned by the Baranya County Council, a training of village and farm caretakers of Baranya County was implemented at Faculty of Cultural Sciences, Education and Regional Development of the University of Pécs from April to August 2022. The paper presents the experience of the training that was innovative in the University's life.

.....

Ponyi László: Esélyegyenlőség, közösségi tanulás, közösségi művelődés

Az előadás egy 2017-2018 között megvalósult országos reprezentatív kutatás közművelődési aspektusainak esélyegyenlőséggel kapcsolatos eredményeit mutatja be. A prezentációban az esélyegyenlőség jogi, közigazgatási és szakmai alapjaira épülve elemzésre kerülnek azok a mérőszámok, amelyek mutatják, hogy hogyan és milyen mértékben veszik, illetve tudják figyelembe venni az esélyegyenlőség előírásait és szempontjait a közösség művelődés intézményei. Milyen előírásaik, milyen lehetőségeik és milyen korlátaik vannak ezen a téren. Ugyancsak elemzésre kerülnek az akadálymentesítés különböző aspektusai és az is, hogy a közművelődési közösségi színterek és intézmények a halmozottan hátrányos társadalmi csoportok részére milyen programokat és szolgáltatásokat kínálnak, és azokat jellemzően milyen forrásokból valósítják meg. A reprezentatív kutatás empirikus tapasztalatai kiegészültek a vonatkozó, legfrissebb 2021-es, illetve korábbi közművelődési statisztikai adatsorokkal is.

The presentation will explore the results of a national representative research on equal opportunities in the field of community culture carried out in 2017-2018. Based on the legal,

administrative and professional foundations of equal opportunities, the presentation will analyse the indicators that show how and to what extent community cultural institutions take into account the provisions and aspects of equal opportunities. What are their standards, what are their opportunities and what are their obstacles in this context. It also analyses the different aspects of accessibility and the programmes and services offered by community venues and institutions of community culture for groups with multiple disadvantages, and the resources typically used to implement them. The empirical findings of the representative research were complemented by the most recent relevant statistical data series on public culture for 2021 and earlier.

.....

Bognár Mária: A közösségi tanulás megteremtése Belső-Somogy hátrányos helyzetű kistelepülésein

Disszertációm megírását ösztönözte a szegregált kistelepüléseken élők gazdasági helyzetének javítása, melyet a mindenki számára egyformán elérhető oktatásban látok. Sokak szociális-, fizikai-, földrajzi-, nemzetiségi-, gazdasági helyzete nem tette lehetővé a tanulás útján a fejlődést, mert a felnőtteknek szóló képzések, tanfolyamok a közeli városokban voltak megszervezve, nem a lakóhelyen. Előzetes kutatásaim rámutatnak arra, hogy igény van a kistelepüléseken is a képzésekre, a kulcskompetencia fejlesztésre, a nyelv- és a szakmatanulásra ahhoz, hogy feljebb lépjenek a társadalmi ranglétrán.

Elsődleges célcsoportom a NEET ((Not in Education, Employment or Training) fiatalok körében lenne fontos a képzések népszerűsítése, hiszen számukra sürgős az általános iskola elvégzése és legalább egy szakma megszerzése, hiszen ez a csoport fogja erőforrásként képviselni hazánk gazdasági jövőjét. Mivel a NEET fiatalokat nem tartja nyilván egy hazai adatbázis sem, így a kutatásom helyszínén hólabda módszerrel igyekeztem felkeresni a célcsoportot. A településeken élők közösségi tanulására, a tartós munkanélküliségben élők felzárkóztatására és autonóm fejlesztésére is ugyanennyi figyelmet kell szentelni. A részkutatás eredményeit az előadásban szeretném bemutatni.

Writing my dissertation was motivated by the improvement of the economic situation of people living in segregated small settlements, which I see in education that is equally available to everyone. The social, physical, geographical, nationality, and wealth situation of many people did not allow development through learning, because training and courses for adults were organized in nearby cities, not at the place of residence. My preliminary research points out that there is also a need in small settlements for training, key competence development, language and professional learning in order to move up the social ladder.

My primary target group is among the NEET ((Not in Education, Employment or Training)) young people, it would be important to popularize the training, as it is urgent for them to complete primary school and acquire at least one profession, as this group will represent the economic future of our country as a resource. It is not recorded in any domestic database either, so I tried to reach the target group using the snowball method at the site of my research. Equal attention should be paid to the community learning of the people living in settlements, the catch-up and autonomous development of those living in long-term unemployment. I would like to present the results of the sub-research in the presentation.

.....

D., Klímaváltozás, fenntarthatóság és az egyetemek LLL potenciálja;
Szekcióvezető: Bartus Gábor – Zádori Iván – Sándorné Kriszt Éva

1. **Rajcsányi-Molnár Mónika - András István - Czifra Sándor:** Élményalapú oktatás online környezetben: A GeoGEKKO projekt bemutatása czifras@uniduna.hu
2. **Glied Viktor:** A PTE Zöld Egyetem projektje glied.viktor@gmail.com
3. **Leányvári Krisztina:** A fenntarthatóságra nevelés helyzete a vendéglátóipari szakképzésben és a duális képzőhelyeken a Balaton déli partján keranyu@gmail.com
4. **Kocsis-Simon Ágnes:** Környezettudatosság erősítése felnőtt tanulási projektek segítségével agnes.simon@ckh.hu
5. **Berendi Carmel:** The Role of Learning Cities to Foster Sustainability: Comparative Study Introducing the Current Developments and Best Practices in European and South East Asian Context carmelberendi@gmail.com
6. **Függ Zsolt Péter:** Aktív állampolgárság a fenntartható fogyasztásért: A digitális platformok szerepe a fogyasztási minták megváltoztatásában fuggzs@gmail.com

Bartus Gábor – Sándorné Kriszt Éva: A fenntartható fejlődés jelenléte a felsőoktatásban és az LLL stratégiákban

A fenntartható fejlődés értelmezése és gyakorlati megjelölése az oktatásban, különös tekintettel a felsőoktatásra. Oktatási célok és indikátorok a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiában.

A közös szakmai nyelv kialakításához megkerülhetetlen a fenntartható fejlődés fogalmi rendszerének rövid áttekintése, majd a négy alapvető erőforrás (gazdasági, társadalmi, környezeti és a téma szempontjából kiemelt Emberi erőforrás bemutatása. A 4. előrehaladási jelentés 16 indikátorának definiálása és elemzése és a legfontosabb megállapítások értékelése. A felsőoktatás teendői és lehetőségeinek feltárása, néhány jó gyakorlat bemutatása. A felnőttképzés és a felsőoktatás közös fenntarthatósági céljainak definiálása és a jövő feladatainak meghatározása ágazati és intézményi szinten.

Javaslatok megfogalmazása a következő időszakra a 2025-2036 közötti évekre készülő Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia humántőke, ezenbelül oktatás, illetve felsőoktatás és felnőttképzés szemléletformáló feladataira.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, fejlődés, társadalmi környezet humántőke, felsőoktatás, szemléletformálás.

.....

Rajcsányi-Molnár Mónika - András István - Czifra Sándor: Élményalapú oktatás online környezetben: A GeoGEKKO projekt bemutatása

Egy igen újszerű, és kihívásokkal teli vállalkozás indult el a Dunaújvárosi Egyetemen. A társadalom edukálását célul kitűzve egy, a játékoság (gamification) elveit szem előtt tartó rendhagyó online tananyag fejlesztése zajlik. A technikai kivitelezésen túlmenően a szakmai tartalom is újszerű, akár hiánypótló, amely a környezettudatosságot kívánja erősíteni széles közönséget megcélozva.

A játékos izgalmat, szórakoztató részleteket tartalmazó oktatási programban a résztvevő személyeknek különböző „színtereken” kell megfelelniük. Az előadásban is bemutatásra kerülő első szinten a következő témakörökkel kapcsolatosan lehet feladatokat megoldani, illetve látványos ismeretterjesztő információkat feldolgozni:

- A közlekedés környezetterhelése (füst, zaj, roncsok, nem újrahasznosítható anyagok)
- Energiatermelés és környezeti hatásai
- Megújuló energiatermelés (szélturbina, naperőmű, vízierőmű)
- Üzemanyag előállítás
- Szemétfeldolgozás, körkörös gazdaság

A felsorolt témaköröket játékos feladatok, leírások, tájékoztató infografikák, valamint autentikus környezetben felvett rövid ismeretterjesztő előadások színesítik. A tananyag mindenki számára ingyenesen elérhető lesz, melyet webes környezetben, közvetlenül a projekt céljára kialakított keretrendszerben osztunk majd meg. A tananyagfejlesztéssel egy újabb technológiailag, és oktatás-módszertanilag sztenderdizált e-learning tananyag kialakítását szeretnénk megvalósítani. Az élményalapú tanulás, a gamification adaptálására törekszünk, melynek a tananyagfejlesztésen túlmenően része az egyedileg kialakított, és az oktatási folyamatokban egyszerűsített keretrendszer is.

A tananyag főbb jellemzői:

- Korosztályfüggetlen
- Témáját tekintve rendkívül aktuális
- Látványos, érdekes, esetenként humoros
- Szórakozva tanulható
- Folyamatos odafigyelést, koncentrációt igényel, azonban élményalapú
- „Kézzel fogható” eredményt biztosít
- Minimális adminisztrációs kötelezettség szükséges a tananyag eléréséhez
- Technikailag újszerű

Az előadás során a projekt megvalósult eredménye (online tananyag és az azt menedzselő oktatási felület), valamint az első felhasználói eredmények is bemutatásra kerülnek.

A novel and challenging venture has been launched at the University of Dunaújváros. Aiming to educate society, an extraordinary online curriculum is being developed based on the principles of gamification. In addition to the technical design, the professional content is also innovative, even niche, aiming to strengthen environmental awareness and targeting a wide audience.

In the educational programme, which includes playful thrills and entertaining details, participants have to compete in different "stages". The first level, which will also be presented at the conference, will offer the opportunity to solve tasks and process spectacular educational information on the following topics:

- Environmental impact of transport (smoke, noise, debris, non-recyclable materials)
- Energy production and environmental impacts
- Renewable energy production (wind turbines, solar power, hydroelectric power)
- Fuel production
- Waste processing, circular economy

The topics listed are complemented by playful exercises, descriptions, informative infographics and short educational presentations recorded in an authentic environment. The learning material will be available free of charge to all, and will be shared in a web-based environment, directly in a framework designed for the project. The development of the curricula is aimed at creating a new e-learning curriculum, standardised in terms of technology and teaching methodology.

We aim at adapting experiential learning, gamification, which, in addition to the curriculum development, will also include a custom-designed framework that will be simplified in the educational processes. The main features of the curriculum are:

- Age-independent
- Highly topical in terms of subject matter
- Spectacular, interesting, occasionally humorous
- Fun to learn
- Requires constant attention and concentration, but is experiential
- Provides "tangible" results
- Minimal administrative commitment required to achieve the learning outcomes
- Technically innovative

The presentation will include the results of the project (online learning material and the learning platform that manages it) and the first user results.

Glied Viktor: A PTE Zöld Egyetem projektje

A Pécsi Tudományegyetem (PTE) 2016-ban indította el a Zöld Egyetem Programot. A program missziója, hogy minden, a fenntarthatóságra, a fenntartható gazdálkodásra irányuló jó gyakorlatot, újítást, kezdeményezést, helyi szakpolitikát támogasson, valamint a tudomány és az oktatás segítségével formálja, valamint erősítse az ökológiai tudatosságot. A szerteágazó program alapot biztosít az egyetem fenntarthatósági stratégiájának megvalósításához és szükség esetén korrigálásához a gyorsan változó, kihívásokkal teli világban. A PTE Zöld Egyetem Program katalizátora a fenntartható fejlődési célok megvalósítását célzó zöld innovációknak. A „zöld gondolat” horizontálisan jelen van az élet szinte minden területén, ezért fontos azon szinergiák kiaknázása, melyek az egymást kiegészítő, támogató programokon keresztül erősítik, formálják az egyén gondolkodását, s szinte tudat alatt teszik a hétköznapi részévé a „zöld cselekvést”.

Az előadások a PTE Zöld Egyetem projektet mutatja be. The University of Pécs (UP, Hungary) launched its Green University Program in 2016. The mission of the program is the encouragement of all innovations, good practices, initiatives, and local policies regarding environmental sustainability and furthermore, to shape and strengthen ecological awareness by the means of science and education. The UP Green University Program serves as a catalyst for green innovations that aim to implement sustainable development goals. The UP aims to preserve the achievements of the Green University Program and strives to increase them on a business, local, regional, national and international level as well. In order to achieve these goals, it is essential to preserve the university's values, the working community-based operation, infrastructural development, diversification of all energy sources, the support and utilization of technological change, the deepening of its close cooperation with the economy, the catalysis of cooperation between economic and social actors at different levels, the creation of operational stability, and the preservation of the university's traditions and continuous proactivity. Presentation is focusing on the Green University project of University of Pécs.

Leányvári Krisztina: A fenntarthatóságra nevelés helyzete a vendéglátóipari szakképzésben és a duális képzőhelyeken a Balaton déli partján

Témám a fenntarthatóságra nevelés a vendéglátóipari szakképzésben. Tanulmányoztam és kutattam az olyan szakképző intézményeket, ahol a turisztikát és vendéglátást oktatják és ezekre a pályákra készítik fel a diákokat. Háttérbeszorított, ám napjainkban egyre égetőbb feladat ebben az ágazatban is a problémák kiaknázása és megoldása a fenntarthatóság szemszögéből. Választ keresek az oktatás fontosságára, a duális partnerekkel való együttműködésre és a képzés jelentőségére. A jelenlegi gazdasági helyzet még inkább az energiatakarékosságra készíti a vállalkozásokat és iskolákat, ennek hatásai a diákokra is érvényesek. Iskolai munkám során azt tapasztaltam, hogy a mai diákok sokkal kevesebbet tudnak a környezetvédelemről a fenntarthatóságról, miközben a média egyre többet foglalkozik vele. A képzésben sokkal nagyobb szerepet kapnak a duális képzőhelyek, így a velük ápolt kapcsolat lehetővé teszi, hogy az oktatás ne álljon meg az iskola kerítésénél. Nagyon nehéz rávenni a gazdasági társaságokat az együttműködésre, hiszen a termelő tevékenységük gátat szab az oktatás ilyen jellegű terének. Dolgozatom témája nagyon összetett, alapos háttérinformációk a szakirodalmi kutatás a célokhoz kapcsolódó elemekre összpontosít. Iskolámban sok eredményhez hozzáfértem a témával kapcsolatosan, ezeket secunder forrásként használtam fel és ezek segítettek ahhoz, hogy koncentráltan kulcsfogalmakat keressek, amihez szakirodalmat, szacikket, folyóiratokat, tudományos munkákat tanulmányoztam. Érdekes volt összekötni a múlt kutatásait a mai változó jelennel. A könyvtárakban szakirodalmat keresni nehéz volt, inkább az online térben találtam meg azt, amit kerestem. Szerencsére több könyv pdf formátumban is jelen van, így ez megkönnyítette a dolgomat. Mivel egyre többen foglalkoznak a témával sok érdekes cikket tudtam olvasni és tanulmányozni. A tanulók részéről kiderült, hogy bár azt válaszolták, hogy ismerik a fenntarthatóság fogalmát, az ismereteik hiányosak. A diákok fele fontosnak tartja a fenntarthatóság oktatását az iskolában, de volt, akit egyáltalán nem érdekel. Az iskolai szemeteseket ott sem használják ki, ahol van. Legtöbben tömegközlekedéssel járnak, és érdekes módon nagyon kevesen kerékpárral, mindössze 3 fő. Tantárgyak szempontjából még mindig csak a természetismeretben hallanak a legtöbbet a környezetvédelemről, de a szakmai tantárgyaknál is megjelenik már, 60%-uk szerint az iskola elég tájékoztatást ad. Általában egyformának ítélik meg a fenntarthatóság oktatását az iskola és a munkahely között. Ha vállalkoznának, ők fenntartható formában tennék ezt. A duális partnereknél a kutatás kevesebb sikert aratott, tízen válaszoltak. Nyolcan, nemmel arra a kérdésre, hogy fenntartható-e a vállalkozásuk, több indokuk is volt a legtöbb esetben a pénz. A legtöbbben ellenőrzik az energiafogyasztás, de sokan csak a mostani gazdasági helyzet miatt teszik meg. A fenntarthatóság oktatása szempontjából válaszaik majdnem megegyeznek a tanulókéval, a fele foglalkozik vele a fele nem, de elgondolkodik rajta. Bár úgy tartják ennek az oktatása az iskola feladata, nekik is ki kell venni a részüket. Kutatásom célja az volt, hogy megállapítsa, vajon az iskola vagy a munkahely tölt be nagyobb szerepet a fenntarthatóság oktatásában. Miért érdektelenek a diákok, hol rejtőznek a problémák, hol akad el az információ.

My topic is Education for Sustainable Development (ESD) in vocational training in the hospitality industry. I studied and researched vocational training institutions that teach tourism and hospitality and prepare students for these professions. Exploiting and solving problems from the perspective of sustainability is an increasingly pressing task in this sector as well. I am looking for an answer to the importance of education, cooperation with dual partners and the importance of training. The current economic situation forces businesses and schools to conserve energy even more, and the effects of this also apply to students. During my work at school, I noticed that today's learners know much less about environmental protection and

sustainability, while the media is more and more concerned with it. Training companies of our dual vocational training system play a much bigger role in the professional training, so the relationship and cooperation between us makes it possible for education not to finish at the school entry. It is very difficult to persuade business associations to cooperate, as their productive activities create a barrier to this kind of space for education. The topic of my thesis is very complex, thorough background information, my literature research focuses on elements related to the goals. In my school, I had access to many results related to the topic, I used them as secondary sources and they helped me search for key terms in a concentrated manner, for which I studied specialized literature, professional articles, magazines, and scientific works. It was interesting to connect the research of the past with today's changing present. It was difficult to find literature in libraries, but online I managed to find what I was looking for. Fortunately, several books are available in pdf format, so this made my job easier. Since more and more people are dealing with this topic, I was able to read and study many interesting articles. On behalf of the students, it turned out that although they claimed that they are familiar with the concept of sustainability, their knowledge is incomplete. Half of them consider it important to teach sustainability at school, but there were some who were not interested at all. Selective dustbins are not used as intended. Most of the students use public transport, and interestingly very few use bicycles, only 3 people. Regarding school subjects, they still hear the most about environmental protection in natural science subjects, but it also appears in professional subjects, and 60% of them thinks that the school provides enough information. Sustainability education is generally considered to be the same between school and the workplace. If they were to start a business, they would do it in a sustainable way. For dual partners, the research was less successful, as only ten of them responded. Eight of them said no to the question of whether their business was sustainable, and in most cases money was the main reason for that. Most companies check their energy consumption, but many do it only because of the current economic situation. From the point of view of sustainability education, their answers are almost the same as the students', half of them deal with it, the other half doesn't, but they also consider it. Although they believe that it is the responsibility of the school to teach this, they must also do their part. The purpose of my research was to determine whether the school or the workplace plays a greater role in sustainability education. I also tried to find out why students show no interest, where the problems hide, where the information gets trapped.

.....

Kocsis-Simon Ágnes: Környezettudatosság erősítése felnőtt tanulási projektek segítségével

A bemutatásra kerülő projektek célja, hogy erősítsék a felnőttképzési szervezetek zöld átállással kapcsolatos felelősségvállalását. E projektek révén a felnőttképzésben dolgozók és az intézmények vezetői jobban tisztába kerülhetnek azzal, hogy saját munkájuk, valamint a környező közösségekkel és alulról jövő kezdeményezésekkel való együttműködésük révén a felnőtt tanulás hogyan járulhat hozzá a társadalmak zöld átálláshoz, ismereteket és eszközöket szereznek arról, hogy miként alkalmazhatják a transzformatív tanulási módszereket a zöld átállás előmozdítása érdekében, és hogyan tudnak saját maguk is fenntarthatóbb módon dolgozni.

The projects to be presented aim for ALE organisations to take ownership of green transition. Through these projects, adult education staff and leaders of institutions will have better

awareness on how ALE can contribute to green transition in societies through their own work and through their cooperation with surrounding communities and grass roots initiatives, in addition they are developing knowledge and tools how to apply transformative learning methods to further green transition and to work in a more sustainable way.

.....

Berendi Carmel: The Role of Learning Cities to Foster Sustainability: Comparative Study Introducing the Current Developments and Best Practices in European and South East Asian Context

Today, as humanity faces the urging questions of climate change, the problems of sustainability are shifting from a marginal to a crucial role in various scientific domains. In the field of adult learning and education, research on learning cities and regions has earned its importance since the establishment of the Global Network on Learning Cities (GNLC) (UIL, 2015). Policy documents of UNESCO (UIL 2015a, 2015b, UIL 2017) underline the potential of learning cities and regions to integrate global trends and developments in local learning communities. Learning cities and regions claim a special role in the process of knowledge transfer and skills development to foster lifelong learning in urban settings (Németh, Issa, Diba, Tuckett, 2020), Sustainability is in the centre of attention in the concept of learning cities, bearing significant importance in both social and economic dimensions: putting quality education and learning in the centre of their activities (English, Carlsen, 2019). Community focused and needs oriented celebratory events (O’ Tauma, 2020), like learning festivals, adult and lifelong learners’ weeks aim to raise participation through capacity building. Learning cities promote values such as inclusion, equity, participation and active citizenship; thus contributing to the Sustainable Development Goals (SDGs) as of the SDG 2030 Agenda. Beyond other relating goals, it is goal Nr. 4 (Quality Education and Lifelong Learning for All) and Nr. 11 (Sustainable Cities and Communities) that offer common ground to study the developments of learning cities in the context of sustainability (UN, 2013). The study addresses the questions: How does the movement of learning cities and regions relate to sustainability on a global scale? What are the cultural and societal changes that are necessary for the green transition in urban environment? How do cities implement the global goals in their versatile local environment through Education for Sustainable Development (ESD) as well as through Global Education (GE)? Answering these questions requires an enhanced investigation of the cooperation of stakeholders from all institutions of society. Higher Education Institutions (HEIs) are no exception: emerging seeds of cooperation manifest the potential of HEIs not only to contribute, but to accelerate change toward the green transition. The presentation addresses the global challenges within the paradigm of lifelong learning and in the context of the Third Mission of academia (TM) (Borangay, 2009, Trencher et. Al., 2014) by introducing the findings of a preliminary research in carried out in 2022 on study tours in GNLC learning cities in countries of the European Union (Hungary, Ireland, Italy) and in South East Asia, ASEAN countries (Malaysia, Thailand, The Philippines). The study discusses the implementation of best practices in an interdisciplinary approach investigating the possibilities and limits of cooperation of learning communities, local government, adult education and cultural institutions as well as the role of HEIs to foster lifelong learning for sustainability in learning cities.

Függ Zsolt Péter: Aktív állampolgárság a fenntartható fogyasztásért: A digitális platformok szerepe a fogyasztási minták megváltoztatásában

Ez a tanulmány az aktív polgári szerepvállalás és a fenntartható fogyasztás kulcsfontosságú kapcsolódási pontjait vizsgálja, különös hangsúlyt fektetve a digitális platformok elősegítő szerepére. Az aktív állampolgárság és a fenntartható fogyasztás fogalmának meghatározásával kezdjük, és megvilágítjuk jelentőségüket a mai társadalmi kontextusban. Az aktív állampolgárság alatt az egyéneknek a közösségükben a változás elérése érdekében való részvételét értjük, míg a fenntartható fogyasztás alatt az erőforrások olyan módon történő felhasználását értjük, amely csökkenti a környezetre gyakorolt hatást. A továbbiakban e két fogalom közötti szimbiotikus kapcsolatot elemezzük, azt állítva, hogy az egyének aktív részvétele jelentősen befolyásolhatja a társadalmi fogyasztási szokásokat. Itt az elemzés fókuszának középpontjában az áll, hogy az egyének aktív állampolgárokként hogyan tudják a társadalmat a fenntarthatóbb fogyasztási normák felé terelni. A digitális platformoknak az átmenet elősegítésében játszott kulcsfontosságú szerepét mélyrehatóan vizsgáljuk. A digitális platformok – a közösségi médiától az online fórumokig – döntő szerepet játszanak a fenntartható gyakorlatokkal kapcsolatos tudatosság terjesztésében és a fogyasztók tájékozott döntéshozatalának lehetővé tételében. E jelenségek konkrét bizonyítása érdekében esettanulmányokat mutatunk be, amelyekben olyan eseteket mutatunk be, amikor a digitális platformok által elősegített állampolgári szerepvállalás jelentős változásokat eredményezett a fogyasztási szokásokban. A tanulmányt a terület jövőbeli kilátásairól szóló gondolatokkal zárjuk, hangsúlyozva, hogy a fenntartható fogyasztás előmozdítása érdekében folyamatos polgári szerepvállalásra van szükség. Az eredmények kiemelik az aktív polgári szerepvállalás átalakító erejét a fenntarthatósági célok elérésében, ami további kutatásokat és szakpolitikai támogatást tesz szükségessé ezen a területen.

This paper explores the crucial intersection of active citizenship and sustainable consumption, with a particular emphasis on the facilitating role of digital platforms. We begin by delineating the concepts of active citizenship and sustainable consumption, elucidating their significance in contemporary societal contexts. Active citizenship is understood as the practice of individuals engaging in their communities to effect change, while sustainable consumption is defined as the utilization of resources in a manner that reduces impact on the environment. We further analyze the symbiotic relationship between these two concepts, arguing that the active participation of individuals can significantly influence societal consumption patterns. Here, the spotlight is on how individuals, as active citizens, can drive society towards more sustainable consumption norms. The pivotal role of digital platforms in facilitating this transition is explored in depth. Digital platforms, from social media to online forums, play a crucial role in spreading awareness about sustainable practices and enabling informed decision-making amongst consumers. To provide concrete evidence of these phenomena, we present case studies demonstrating instances where citizen engagement, facilitated by digital platforms, has brought about significant changes in consumption habits. The paper concludes with a reflection on future prospects in this field, emphasizing the necessity for ongoing citizen engagement in promoting sustainable consumption. The findings underscore the transformative power of active citizenship in achieving sustainability goals, thus necessitating further research and policy support in this domain.

E., Egészség és jóllét az egyéni és közösségi tanulások tükrében;
Szekcióvezető: Bacsa-Bán Anetta – Cserné Adermann Gizella

1. **Cserné Adermann Gizella - Bacsa-Bán Anetta:** Érezd jól magad nálunk, ha felnőttként belefogtál! – Szakmai oktatók képzése a Dunaújvárosi Egyetemen pozitív pedagógiai/andragógiai nézőpontból
2. **Hartungné Somlai Eszter:** Az egészségtudomány területén tanuló hallgatók megküzdési stratégiáinak összefüggései a tanulási motiváció és mentálhigiénés tényezők függvényében eszter.somlai@etk.pte.hu
3. **Botos Bettina:** A szocio-emocionális tanulás és készségfejlesztés (SEL) elmélete, története, nemzetközi gyakorlata, ill. a kapcsolódó hazai kutatások és oktatási törekvések ismertetése bbettinabotos@gmail.com
4. **Bodnár Éva - Sass Judit:** A hallgatói mentorálás megítélése Dodge jóllét modellje alapján bodnar.eva@mftk.uni-pannon.hu sass.judit.gabriella@mftk.uni-pannon.hu
5. **Vinczné Fekete Lídia:** Az oktatóvideóval támogatott tanulás során átélt unalom összefüggése a jólléttel a felsőoktatásban lidia.fekete@uni-corvinus.hu

Cserné Adermann Gizella - Bacsa-Bán Anetta: Érezd jól magad nálunk, ha felnőttként belefogtál! – Szakmai oktatók képzése a Dunaújvárosi Egyetemen pozitív pedagógiai/andragógiai nézőpontból

Egy új képzés, aminek a hosszabb távú sikerét reméljük, mindig feltételezi, hogy a résztvevőkhöz adaptáljuk a fejlesztésüknek leginkább megfelelő tanítási-tanulási folyamatokat. Úgy véljük, az utóbbi két évtizedben egyre nagyobb hangsúlyt kapott pozitív pedagógia szemléletmódja, hatásrendszere ebben segítségünkre lehet. A pozitív pedagógia célja feltárni, hogy a tanulás milyen feltételek, pozitív tapasztalatok, hatások és tevékenységek mellett segíti a jólléthez szükséges kompetenciák, pozitív jellemvonások kialakulását, milyen közösségek, módszerek és kommunikációk vezetnek kiteljesedéshez, jólléthez, boldoguláshoz (Bredács, 2017)

Módszertani kiindulásunk: Barbara Fredrickson „Bővíts-építs” modellje, azaz pozitív érzelmi légkör megteremtése a tanítás-tanulás folyamatában, érzelmi támogatás a tanulás résztvevőinek, erősségekre építkező tanítás, Belső motivációra épülő tanulás, „öngerjesztő” motivációs hatások elérése. Bizonyított, hogy a pozitív érzelmekre építő tanítás nagyban serkenti a kreativitást, a problémamegoldást, növeli a tanulásban résztvevők gondolkodási és cselekvési repertoárját. (Fredrickson, 2004.) A pozitív érzelmek aktív építői a személyes erőforrásoknak és a jóllét érzésének.

Az erősségekre építő tanulás kialakításához szükségesnek láttuk a Seligman és munkatársai által kidolgozott teszt használatát, vizsgálatot végeztünk a Dunaújvárosi Egyetem Szakoktató szakos hallgatói körében, melynek segítségével képet kaptunk arról, hogy a belépő hallgatói csoport milyen erősségekkel rendelkezik, hogy ezekre építve dolgozzuk ki azokat a tanulási feladatokat, amelyek számukra várhatóan sikerélményt és újabb tanulási motivációkat idéznek elő.

Kutatási kérdéseink a következők voltak:

1. Melyek a belépő évfolyam legjellemzőbb erősségei;
2. Melyek azok az erősségek, amelyek fejlesztését a legtöbben elvárják a képzéstől;

3. A részidős képzésre járó, szakmával és szakmai gyakorlattal rendelkező hallgatói csoport erősségei mennyiben különböznek egy nagy egyetem pályakezdés előtt álló, más szakra járó hallgatóinak erősségeitől és fejlesztési elvárásaitól. A vizsgálatunk eredményeit a felsőoktatás-pedagógiai módszerek innovációiban is fel kívánjuk használni.

A new training course, which we hope will be successful in the longer term, always presupposes that we adapt to the participants the teaching-learning processes best suited to their development. We believe that the positive pedagogy approach and impact framework that has been increasingly emphasised over the last two decades can help us to do this. The aim of positive pedagogy is to explore the conditions, positive experiences, influences and activities under which learning helps to develop the competences and positive characteristics necessary for well-being, and the communities, methods and communications that lead to fulfilment, well-being and happiness (Bredács, 2017) Our methodological starting point. Positive emotion-based teaching has been shown to greatly stimulate creativity, problem solving, and increase the repertoire of thinking and action of learning participants (Fredrickson, 2004). In order to develop strengths-based learning, we considered it necessary to use the test developed by Seligman et al. We conducted a study among the students of the University of Dunaujváros, specializing in vocational education, to get an idea of the strengths of the entering group of students and to develop learning tasks based on these strengths, which are expected to create a sense of achievement and new motivations for learning. Our research questions were:

1. What are the most typical strengths of the entering class;
2. What are the strengths that most people expect the training to develop;
3. To what extent do the strengths of the group of students enrolled in part-time education, who have a profession and professional experience, differ from the strengths and their development expectations of students who are about to start their careers at a large university and who are enrolled in other majors.

We also intend to use the results of our investigation in the innovations of higher education pedagogical methods.

.....

Hartungné Somlai Eszter: Az egészségtudomány területén tanuló hallgatók megküzdési stratégiáinak összefüggései a tanulási motiváció és mentálhigiénés tényezők függvényében

A felsőoktatási tanulmányok megkezdésével a hallgatókra nagy mentális teher hárul. Sokak számára ez a változás szorongással és magas stresszel jár (D. Molnár et al. 2019). Legfőbb egyetemi stresszorok a pénzügyi helyzet, a szociális élet, a sokszínűség, a magány (és a tanulási kompetenciák (Kornélia L., 2012, Ribeiro Í. J. et al. 2018).

Vizsgálatom célja feltárni az egészségtudományi területen tanuló hallgatók megküzdési stratégiáinak összefüggéseit az észlelt stressz, a társas támasz, a tanulási motiváció (intrinzik és extrinzik motiváció), és az élettel való elégedettség függvényében. Feltételeztük, hogy az érett feszültség elaboráló megküzdési stratégiák alacsonyabb észlelt stressz szintet, magasabb tanulási motivációt és élettel való elégedettség értéket mutatnak. Továbbá az erősebb társas támogatottság érett feszültség elaboráló megküzdési stratégiákkal jár együtt. A vizsgálat során

940 fő részvételével egy komplex pedagógiai és pszichológiai kérdéseket tartalmazó kérdőívcsomagot töltöttek ki a hallgatók. A normalitás hiányában a nem-paraméteres Spearman-féle rangkorrelációs együtthatót használtuk a kapcsolatok vizsgálatára, az oksági kapcsolatok leírására pedig többváltozós lineáris regressziót. Az eredményekből kiderült, hogy az érett feszültség elaboráló megküzdési stratégiák közül a problémacentrikus reagálás és a feszültségkontroll az észlelt stresszel negatív irányú, közepes ($p < 0,001$), bizonyos tanulási motiváció komponensekkel pozitív irányú, közepes ($p < 0,001$), míg az étellel való elégedettséggel pozitív irányú, gyenge kapcsolatban van ($p < 0,001$). A regressziós modellekből kiderült, hogy az érett feszültség elaboráló megküzdési stratégiák érdemben és általában pozitívan hatnak bizonyos tanulási motiváció elemekre ($p < 0,05$), míg bizonyosak csökkentőleg, más tényezők növelőleg hatnak az észlelt stressz szintre ($p < 0,05$). Ezek a megküzdési stratégiák növelik az étellel való elégedettséget ($p < 0,001$). Az erősebb társas támogatás a rangkorrelációs együtthatók alapján bizonyos érett feszültség elaboráló megküzdési stratégiákkal (pl. problémacentrikus reagálás, támaszkeresés és feszültségkontroll) jár együtt ($p < 0,001$).

With the beginning of higher education studies, students face a significant mental burden. For many, this transition is accompanied by anxiety and high levels of stress (D. Molnár et al., 2019). The main university stressors include financial situation, social life, diversity, loneliness and learning competencies (Kornélia L., 2012, Ribeiro Í. J. et al., 2018). The aim of my research is to explore the correlations between coping strategies of students studying in the field of health sciences and perceived stress, social support, learning motivation (intrinsic and extrinsic motivation), and life satisfaction. We hypothesized that mature coping strategies for stress elaboration would be associated with lower levels of perceived stress, higher learning motivation, and greater life satisfaction. Furthermore, stronger social support would be associated with mature coping strategies for stress elaboration. During the study, a questionnaire package containing comprehensive pedagogical and psychological questions was completed by 940 participants. Due to non-normality, non-parametric Spearman rank correlation coefficients were used to examine relationships, and multivariate linear regression was used to describe causal relationships. The results revealed that among the mature coping strategies for stress elaboration, problem-focused response and stress control were negatively and moderately associated with perceived stress ($p < 0.001$), positively and moderately associated with certain components of learning motivation ($p < 0.001$), and weakly associated with life satisfaction ($p < 0.001$). The regression models showed that mature coping strategies for stress elaboration had significant and generally positive effects on certain elements of learning motivation ($p < 0.05$), while certain factors had decreasing effects and others had increasing effects on perceived stress levels ($p < 0.05$). These coping strategies increased life satisfaction ($p < 0.001$). Stronger social support was found to be associated with certain mature coping strategies for stress elaboration (e.g., problem-focused response, seeking support, stress control) based on the rank correlation coefficients ($p < 0.001$).

.....

Botos Bettina: A szocio-emocionális tanulás és készségfejlesztés (SEL) elmélete, története, nemzetközi gyakorlata, ill. a kapcsolódó hazai kutatások és oktatási törekvések ismertetése

Az utóbbi években nemzetközi szinten egyre nagyobb hangsúly tevődik a szociális és érzelmi készségek meghatározására, vizsgálatára és fejlesztésére. Ezen készségek

fejlesztése nemcsak a közösségi létezés szempontjából vált elengedhetetlenül fontossá, de alap-elvárásaként jelenik meg a munkaerőpiacon is. Számos pszichológiai és pedagógiai szakember ezen készségek meglétében látja a sikeres felnőtt élet titkát. (Goleman, 1996). Boldogságkutatások bizonyították a minőségi emberi kapcsolatok szerepének jelentőségét a mentális és fizikai egészség tekintetében. (Robert Waldinger, 2015). A társas kapcsolódásainkat támogató szociális és emocionális készségek intézményes fejlesztésére annál is inkább erősödik az igény, mivel a felnövekvő generációk egyre több kihívással szembesülnek ezen készségek fejlesztése terén. Ezt indokolja, hogy az őket körülvevő felgyorsult világnak, a digitális társadalomnak köszönhetően, a személyes kapcsolatokat felváltja az elektronikus információáramlás, a szociális média és a technikai újdonságok világa.

Az előadásban szó lesz arról, hogy mit jelentenek a szociális és érzelmi készségek, honnan erednek a témával kapcsolatos kutatások és hogy egyáltalán, miért vizsgálják a szociális és érzelmi készségeket egy kategórián belül. Bár a szociális és az érzelmi kompetencia összefüggésrendszere még nem teljesen feldolgozott terület, a számos felhalmozódott kutatási eredmény már mindenképp választ adhat a közös kategória alá helyezéssel kapcsolatban felmerülő kérdésekre és annak jelentőségére. (Zsolnai, 2008) Bemutatásra kerül továbbá, hogy miképpen segítik az úgynevezett szocio-emocionális készségek a tanulmányi eredményeket és a tanulói sikerességet az iskolarendszerben, illetve miként hatnak az életben való helytállásra, a közösségi létezésre. Mivel ma már a világon több millió tanuló vett részt SEL-programokon és több mint 270 ezer tanulót összehasonlító meta-analízis született (Goleman, 2015), szó lesz a nemzetközi SEL-kutatások eredményeiről és a SEL nemzetközi iskolai gyakorlatairól is, továbbá áttekintésre kerül a téma hazai kutatási háttere és pár eddigi gyakorlati kezdeményezés is.

In recent years, more and more emphasis has been placed on the definition, examination and development of social and emotional skills on an international level. (Zsolnai, 2008). The development of these skills has become essential not only from the point of view of community life, but also appears as a basic expectation in today's labor market. Many psychological and pedagogic experts see the secret of a successful adult life in owning and effectively using these skills. (Goleman, 1996). Happiness studies have proven the importance of the role of quality human relationships in terms of mental and physical health. (Robert Waldinger, 2015). The need for the institutional development of social and emotional skills that support our social connections is growing even more, as the younger generations face more and more challenges in the field of developing social and emotional skills. After all, thanks to the accelerated world around them, the digital society, personal relationships are replaced by the world of electronic information flow, social media and technical innovations.

The presentation will discuss what social and emotional skills mean, where the research on the topic is rooted, and why social and emotional skills are examined under one category at all. Although the correlation system of social and emotional competences is not a fully explored area yet, the numerous accumulated research results can definitely provide answers to the questions arising in connection with placing them under a common category and its significance. (Zsolnai, 2008)

It will also be presented how the so-called socio-emotional skills help academic results and student success in the school system, as well as how they affect the success of adult-life and social existence.

Since millions of students worldwide have participated in SEL programs and a meta-analysis comparing more than 270,000 students has been published (Goleman, 2015), the

results of international SEL research and international school practices of SEL will also be discussed, as well as an overview of some related research and a few practical initiatives in Hungary.

Bodnár Éva - Sass Judit: A hallgatói mentorálás megítélése Dodge jóllét modellje alapján

Az előadásunkban az egyetemeken futó Tanítsunk Magyarorszáért Program (TMO) keretében zajló hallgatói mentorálás nyomán levonható tapasztalatok és lehetőségek összefoglalására törekszünk.

A TMO célja a hátrányos helyzetű településeken tanulók támogatása a pályaeorientációban és a sikeres továbbtanulásban. A mentorálás lehetőséget teremt a mentor és a tanuló egymásról való gondoskodásra és a közösséghez tartozás élményének megélésére is. A program az egyetemisták példáján keresztül rámutat, hogy a tanulás milyen utakat nyithat, segítve a tanulmányi eredményességet is. Emellett segítheti a tanulók szociális és érzelmi jóllétét, hiszen a támogatások hatására képességeik alapján megtalálhatják helyüket és szerepüket a munkaerőpiacon. A mentor-hallgatók emellett gyakorlati példákkal, saját tapasztalatukkal erősíthetik a kölcsönös tanulást is. Mentori szemszögből nézve a program a kompetenciafejlesztés egy speciális területként is megragadható, hiszen egy olyan speciális tehetségmenedzsment lehetőséget ad, amely a társadalmi felelősségvállalás, a közösségfejlesztésen keresztül a mentorok belső motivációjára támaszkodva lehetőséget nyújt mások vezetésének, támogatásának, fejlesztésének kipróbálására jól körülírt elvárások mellett. Ugyanakkor a mentorálás veszélyét is érdemes megemlítenünk, amely leginkább abból táplálkozik, hogy a mentor nem mindig tud beavatkozni, nem tud kontrollálni minden helyzetet. Ezáltal a jóllét pozitív és negatív megélése nyomán felértékelődik a mentori szerepre felkészítés felelőssége is.

A TMO programban a hallgatói mentorálás nem a peer mentoring körébe tartozik, hanem a fiatalabb, nagyobb életkori eltérésre és eltérő SES státuszú általános iskolások segítségét jelenti. A vizsgálatunkban arra fókuszálunk, miben tér el a két mentori működés -van-e hatásban, kompetenciafejlesztésben, különösen jólét vonatkozásban sajátosság a TMO program esetén. A TMO mentorálás nem védett környezetben történik, a kistelepüléseken támogatott diákokról szerzett tapasztalatok megterhelőek lehetnek az egyetemistáknak ezért különösen fontos feltárni ezen különbségeket. A másik kérdésünk azt igyekszik feltárni, hogy a TMO felkészítés és a mentorálás megtapasztalása után tapasztalható-e eltérés a mentorálásra/ mentori kapcsolatra vonatkozó megítélésben.

A vizsgálatunkban hallgatói mentorokat kérdeztünk meg a mentorálás tapasztalatáról, az átélte kompetenciafejlődésről. A vizsgált egyetemi mentorprogram 2022 óta működik. Eddig 3 felkészítő program zajlott le 2022 tavaszán 18 fő, 2023 őszén 17 fő 2023 tavaszán 11 fő bevonásával. A vizsgálatunkban 22 hallgató számolt be a mentorálás előtti és 9 fő számolt be már a mentori felkészítést és a tényleges mentorálást követő kompetenciáiról. Az elemzéseinket a mentoroktól érkezett önreflexiók, „reflexiós naplók” tartalomelemzése illetve a mentori készségek kérdőív alapján végeztük, kiemelve azokat a területeket, amelyekre a mentori felkészítésben további erőfeszítéseket érdemes fordítani. Az eredményeink számos ponton mutattak különbséget a mentori kompetenciákra vonatkozóan a felkészítés és mentorálást követő hallgatóknál. Kutatásunkkal igyekszünk rámutatni, hogy melyek lehetnek a mentorálás előnyei és hátrányai, melyek a hatékony mentoráláshoz szükséges adottságok. Hogyan lehet mindezt Dodge(2012) kihívás és forrás jóllét modelljében értelmezni.

In this presentation, we will summarise the experiences and opportunities of student mentoring in the framework of the Teach for Hungary Programme (TMO). TMO aims to support students in disadvantaged municipalities in career guidance and successful further education.

The programme uses the example of students to show how learning can open up new pathways, helping them to achieve academic success. It can also help students' social and emotional well-being, as the support can help them find their place and role in the labour market based on their skills.

From a mentoring perspective, the programme can also be seen as a special area of competence development, as it provides a special talent management opportunity that, through social responsibility and community development, draws on the intrinsic motivation of mentors to try out leading, supporting and developing others, while setting out well-defined expectations. The positive and negative experience of well-being also increases the responsibility of mentoring.

In our study, we focus on whether there is a specificity in mentoring and competence development, particularly in terms of well-being, in the TMO programme. TMO mentoring does not take place in a protected environment, and the experiences of the students supported can be stressful for the students, so it is particularly important to explore these difficulties. Our second question seeks to explore whether there is a difference in perceptions of mentoring after experiencing TMO preparation and mentoring. In our study, we asked student mentors about their experience of mentoring and the development of their competences. The university mentoring programme we studied has been in operation since 2022. So far, 3 mentoring programmes have taken place, involving 18 students in spring 2022, 17 students in autumn 2023 and 11 students in spring 2023. In our study, 22 students reported on their competences before mentoring and 9 students reported on their competences after mentoring and after the actual mentoring.

Our analyses were based on the content analysis of self-reflections, "reflection diaries" and mentoring skills questionnaires received from mentors, highlighting areas where further efforts in mentoring coaching are needed. Our results showed differences in mentoring competences in a number of areas for students after preparation and mentoring. Our research aims to show the advantages and disadvantages of mentoring, and what are the qualities needed for effective mentoring. How this can be interpreted in Dodge's (2012) model of challenge and resource well-being.

.....

Vinczné Fekete Lídia: Az oktatóvideóval támogatott tanulás során átélt unalom összefüggése a jólléttel a felsőoktatásban

Az elmúlt években a digitalizáció, a gyorsuló változás és a távolléti oktatás miatt, a tanulás, tanításhoz kapcsolódó érzelmi állapotok kutatásában előtérbe került az unalom. A vizsgálatok szerint a középiskolai tanulók a tanulással töltött idő 25-60%-ában unatkozik és az unatkozó tanulók aránya növekszik. Az unalom a felsőoktatásban is jellemző; jelentőségét az is kifejezi, hogy az elmúlt 20 év folyamán a leggyakrabban kutatott tanulás, tanításhoz kapcsolódó érzelmi állapot volt. Az unalom a tanárokat sem kíméli: az ő esetükben ez a 3. leggyakrabban átélt negatív érzelm (Schwartz et al, 2021; Stupinsky et al, 2019)

Bár az unalom egy olyan érzelmi állapot, mely a tanulás során óhatatlanul megjelenik, és mellyel a tanulóknak meg kell tanulniuk megküzdeni, amiben viszont sokat segíthet a megfelelően kialakított tanulási környezet. Támogató szerepet játszhat a tanári kommunikáció, az alkalmazott oktatási módszerek és a tanár által teremtett érzelmi légkör is. Vizsgálatunk célja ezért az oktatói kommunikáció és módszerválasztás támogatása volt, általános észrevételekkel és gyakorlati javaslatokkal. Ennek érdekében arra kerestünk válaszokat, hogy melyek azok a viselkedéselemek, kommunikációs eszközök és oktatási módszerek, melyek növelik és melyek csökkentik a tanulás közben fellépő unalom szintjét.

Pekrun (2017) az érzelmek kontroll érték elméletében az unalmat az aktivitáshoz kapcsolódó negatív deaktiváló érzelmenek tekinti. Alacsony a stimulációval, belső motivációval járó állapot, ahol a várt eredmény észlelt értéke, jelentősége alacsony. Kellemetlen, nemkívánatos pszichológiai tapasztalat, passzív állapot, a lelkesedés ellentéte. Jelzi a bevonódás hiányát eredményezhet tehetetlenséget, szomorúságot, frusztrációt és hatása a tanulási teljesítményben is megmutatkozik (Altuwairqi et al., 2018; Chin et al., 2017; Daniels, 2000; Furlong et al, 2021; Schwartze et al, 2021).

Az unalom következtében átélt depresszió, apátia, szorongás, valamint az öröm és jelentéshiány a mentális egészségre, észlelt életminőségre és a fizikai és pszichológiai jólétre negatívan hat. Az unalom mind a diákoknál, mind a tanároknál kedvezőtlen hatású a jólétre. Schwartze és munkatársai (2021) például a középiskolai matematikai unalom longitudinális vizsgálata során mutatta ki az unalom és annak jólétre gyakorolt negatív hatásának növekedését. Pap és munkatársai (2021) középiskolások és egyetemisták utánkövetéses kutatásában az észlelt források hiánya a kiegészítéssel és az unalommal mutatott együttjárást. A felsőoktatásban az oktatóknál az unalom a terheléssel és az észlelt autonómiával mutatott együttjárást (Daniels, 2000). Kiltz és munkatársai (2020) pedig a tanárok és a diákok jólétének interakciójára hívták fel a figyelmet.

A Budapesti Corvinus Egyetem alapszakos hallgatói bevonásával végzett vizsgálat (N=42) komplex módszerekkel vizsgálta az oktatóvideó megtekintése során megjelenő tanulói érzelmeket. Az érzelmeket automatizált arcelemzés (Noldus FaceReader), kérdőív és tanulói interjúk segítségével vizsgáltuk. Az adatokat statisztikai elemzéssel és kvalitatív tartalomelemzéssel hasonlítottuk össze. Az eredmények arra utalnak, hogy a hallgatók bevonódását a legnagyobb mértékben a tanári arc megjelenése, a beszédmód személyes, hétköznapi és humoros fordulatai segítették elő, a tanár szabadkézi rajzolása segítségével kiegészített ábrák és grafikonok, de a behozott példák és illusztráló történetek is csökkentették a tanulói unalom mértékét. A legnagyobb arányban a csak szöveget tartalmazó vagy a több percen át vetített, hangalámondásos diák váltották ki a hallgatóknál, de kihívást jelentett unalom szempontjából az a helyzet is, amikor angol nyelvű szöveget tartalmazó dia illusztrálta a magyar nyelvű magyarázatot.

Altuwairqi, K., Jarraya, S. K., Allinjawi, A., & Hammami, M. (2018). A new emotion-based affective model to detect student's engagement. *Journal of King Saud University – Computer and Information Sciences*. <https://doi.org/10.1016/j.jksuci.2018.12.008>

Schwartze, M. M., Frenzel, A. C., Goetz, T., Pekrun, R., Reck, C., Marx, A. K., & Fiedler, D. (2021). Boredom makes me sick: Adolescents' boredom trajectories and their health-related quality of life. *International journal of environmental research and public health*, 18(12), 6308.

Stupnisky, R. H., Hall, N. C., & Pekrun, R. (2019). Faculty enjoyment, anxiety, and boredom for teaching and research: instrument development and testing predictors of success. *Studies in Higher Education*, 44(10), 1712-1722.

Daniels, K. (2000). Measures of five aspects of affective well-being at work. *Human Relations*, 53(2), 275-294.

Furlong, M., Smith, D. C., Springer, T., & Dowdy, E. (2021). Bored with school! Bored with life? Well-being characteristics associated with a school boredom mindset. *Journal of Positive School Psychology*, 5(1), 42-64.

Pap, Z., Vîrgă, D., Lupşa, D., & Craşovan, M. (2021). Building more than knowledge: Teacher's support facilitates study-related well-being through intrinsic motivation. A longitudinal multi-group analysis. *Learning and Individual Differences*, 88, 102010.

Pekrun, R. (2017). Emotion and achievement during adolescence. *Child Development Perspectives*, 11(3), 215-221.

Chin, A., Markey, A., Bhargava, S., Kassam, K. S., & Loewenstein, G. (2017). Bored in the USA: Experience sampling and boredom in everyday life. *Emotion*, 17(2), 359.

In recent years, due to digitalisation, accelerating change and remote education, boredom has come to the fore in research on the emotional states associated with learning and teaching. Studies show that secondary school students are bored 25-60% of the time and the proportion of bored students is increasing. Boredom is also prevalent in higher education; its importance is reflected in the fact that it has been the most frequently researched learning-related emotional state over the past 20 years. Boredom does not exempt teachers either: it is the third most commonly experienced negative emotion for them (Schwartz et al, 2021; Stupinsky et al, 2019).

Although boredom is an emotional state that is inevitable in learning and that learners have to learn to cope with, this cope can be helped by a tailored learning environment. Teacher communication, teaching methods and the emotional climate created by the teacher can also play a supportive role. Our study was therefore designed to support teachers' communication and choice of teaching methods, with general observations and practical suggestions. To this end, we sought answers to the question of which behaviours, communication tools and teaching methods increase and which decrease the level of boredom during learning.

Pekrun (2017), in his control-value theory of emotions, considers boredom as a negative deactivating emotion associated with an activity. It is a state of low stimulation and intrinsic motivation, where the perceived value and significance of the expected outcome are low: an unpleasant, undesirable psychological experience, a passive state, opposite of enthusiasm. Signs of lack of engagement can result in helplessness, sadness, frustration and its impact is also reflected in learning performance (Altuwairqi et al, 2018; Chin et al, 2017; Daniels, 2000; Furlong et al, 2021; Schwartz et al, 2021).

The depression, apathy, anxiety, and lack of pleasure and meaning experienced as a result of boredom negatively affect mental health, perceived quality of life, and physical and psychological well-being. Boredom has negative effects on the well-being of both students and

teachers. Schwartze and colleagues (2021), for example, showed an increase in boredom and its negative impact on well-being in a longitudinal study of secondary school mathematics boredom. In a follow-up study of high school and college students, Pap and colleagues (2021) showed a correlation of perceived lack of resources with burnout and boredom. In higher education, boredom was found to correlate with workload and perceived autonomy among teachers (Daniels, 2000). And Kiltz and colleagues (2020) highlighted the interaction between teachers' and students' well-being.

A study (N=42) involving undergraduate students at Corvinus University of Budapest used complex methods to investigate students' emotions while watching an educational video. Emotions were assessed using automated face analysis (Noldus FaceReader), a questionnaire and student interviews. Data were compared using statistical analysis and qualitative content analysis. The results suggest that student engagement was facilitated most by the teacher's facial appearance, personal, casual and humorous phrases, diagrams and graphs supplemented by the teacher's freehand drawing, but also by the examples and illustrative stories brought in, which reduced student boredom. Slides with text only or with audio narration projected over several minutes elicited the highest rates of student boredom, but situations where slides with English text illustrated the Hungarian explanation were challenging in terms of boredom.

Altuwairqi, K., Jarraya, S. K., Allinjawi, A., & Hammami, M. (2018). A new emotion-based affective model to detect student's engagement. *Journal of King Saud University – Computer and Information Sciences*. <https://doi.org/10.1016/j.jksuci.2018.12.008>

Schwartz, M. M., Frenzel, A. C., Goetz, T., Pekrun, R., Reck, C., Marx, A. K., & Fiedler, D. (2021). Boredom makes me sick: Adolescents' boredom trajectories and their health-related quality of life. *International journal of environmental research and public health*, 18(12), 6308.

Stupnisky, R. H., Hall, N. C., & Pekrun, R. (2019). Faculty enjoyment, anxiety, and boredom for teaching and research: instrument development and testing predictors of success. *Studies in Higher Education*, 44(10), 1712-1722.

Daniels, K. (2000). Measures of five aspects of affective well-being at work. *Human Relations*, 53(2), 275-294.

Furlong, M., Smith, D. C., Springer, T., & Dowdy, E. (2021). Bored with school! Bored with life? Well-being characteristics associated with a school boredom mindset. *Journal of Positive School Psychology*, 5(1), 42-64.

Pap, Z., Vîrgă, D., Lupşa, D., & Craşovan, M. (2021). Building more than knowledge: Teacher's support facilitates study-related well-being through intrinsic motivation. A longitudinal multi-group analysis. *Learning and Individual Differences*, 88, 102010.

Pekrun, R. (2017). Emotion and achievement during adolescence. *Child Development Perspectives*, 11(3), 215-221.

Chin, A., Markey, A., Bhargava, S., Kassam, K. S., & Loewenstein, G. (2017). Bored in the USA: Experience sampling and boredom in everyday life. *Emotion*, 17(2), 359.

F., Kultúráközvetítés és tanulási innovációk: megváltozó közösségek, aktív állampolgárság és a digitális média kölcsönhatása;

Szekcióvezető: Brachinger Tamás – Szilágyi Tamás

1. **Mészáros Attila:** Creating innovative school communities based on the Riemann-Thomann system meszaros@oktataskutato.hu
2. **Szilágyi Tamás:** Mesterséges intelligencia alkalmazásának etikai vonatkozásai az oktatási innovációban
3. **Gál Anikó:** Felsőoktatási hallgatók körében végzett projekt munka ismertetése gal.aniko@szte.hu
4. **Habos Dorottya:** Offline tanórak támogatása hibrid gimnáziumi oktatásban dorottya.habos@gmail.com
5. **Koltai Zsuzsa:** A múzeumi tanulás jó gyakorlatainak és kihívásainak komparatív vizsgálata Pécsen és Görlitz-ben koltai.zsuzsa@pte.hu
6. **Csillik Olga - Daruka Magdolna:** Az egyetem kapujában, avagy a sikerességhez szükséges generikus kompetenciák fejlesztése az új környezetben olga.csillik@uni-corvinus.hu magdolna.daruka@uni-corvinus.hu
7. **Fábián Fanni:** A közművelődési intézményrendszer hatása a fiatalok komolyzenei attitűdjének alakulására fabianfanni18@gmail.com
8. **Eötvös Soma:** Mit tanulhatunk szimulációs versenyekből? – A Modell Európai Parlament 2019-es Nemzeti ülésének kvantitatív elemzése esomab@gmail.com
9. **Schmidt László:** Igazság(szolgáltatás), digitalizáció és innováció. Eddigi eredmények és lehetséges célok schmidt.laszlo@ajk.pte.hu
10. **Zuzevičiūtė, Vaiva – Várnagy Péter:** Interkulturális képességek – litván és magyar nézőpontból / Intercultural competences – Lithuanian and Hungarian perspectives varnagy.peter@pte.hu

Mészáros Attila: Creating innovative school communities based on the Riemann-Thomann system

A Riemann-Thomann modell elvének segítségével megérthető, hogy egy tanulóval, vagy csoporttal való kommunikáció miért lehet ennyire különböző és milyen hatásai vannak. Az interperszonális kapcsolatok tisztázását Thomann egyértelműen kapcsolati modellként írta le, nem pedig személyiségmodellként. Tehát, ha ezt a modellt használjuk a pedagógiában, az jó lehetőséget kínál arra, hogy tudatosan megértsük, amikor egy oktatói kommunikációs módszer hatékony, vagy néha nem éri el a kellő hatást. Az, hogy az oktató ismerje azt a személyt, akivel beszélget, és ami még annál is fontosabb, hogy ismerje önmagát, mert így képes partnerként, tisztelettel, tudatosan és konstruktívan hatni. Ez azt feltételezi, hogy őszinte önmagával és a másikkal szemben. Minél őszintébb magával, annál következetesebb lesz a kommunikációja egy oktatónak a másik személlyel.

The principle of the Riemann-Thomann model can be used to understand why communication with a learner or group can be so different and what the effects are. Thomann's clarification of interpersonal relationships was clearly described as a relationship model rather than a personality model. So, using this model in pedagogy offers a good opportunity to consciously understand when an instructional communication method is effective and innovative. It is for the instructor to know the person he or she is talking to and, more importantly, to know him or herself, because then he or she can act as a partner, respectfully, consciously and constructively.

This implies being honest with oneself and with the other person. The more honest he is with himself, the more consistent will be the communication of an instructor with the other person.

.....

Szilágyi Tamás: Mesterséges intelligencia alkalmazásának etikai vonatkozásai az oktatási innovációban

A mesterséges intelligencia (AI) egyre inkább beépül az oktatási innovációkba, és radikális változások és átalakulások lehetőségét kínálja az oktatás területén. A mesterséges intelligencia etikai vonatkozásai összetettek és sokrétűek, és olyan kérdéseket foglalnak magukba, mint a magánélet védelme, a beleegyezés korlátai és a digitális szakadék kérdése. Ez az előadás áttekinti a mesterséges intelligencia által vezérelt tanulási innovációk etikai következményeit, és vizsgálja, hogy a mesterséges intelligencia miként állandósíthatja vagy épp csökkentheti a faji egyenlőtlenségeket.

Artificial Intelligence (AI) has been increasingly integrated into learning innovations, offering transformative potential in the field of education. However, the ethical implications of AI in learning innovations are complex and multifaceted, encompassing issues such as privacy, consent, and the digital divide. This presentation reviews the ethical ramifications of AI-driven learning innovations and discusses how AI can perpetuate and challenge racial inequalities.

.....

Gál Anikó: Felsőoktatási hallgatók körében végzett projekt munka ismertetése

A hazai felsőoktatás területén is jelentősen felértékelődött a tanulásközpontú és a tanulási eredményekre fókuszáló szemlélet, így a gyakorlatorientált, aktív részvételt igénylő tanulási szituációk, mint például a projekt munkában való részvétel vagy az esettanulmányok készítése, stb.. A tanulási eredmény alapú megközelítés azt vizsgálja, hogy a hallgató egy meghatározott képzési/tanulási szakasz befejezésekor milyen szintű ismeretekkel rendelkezik, és milyen mértékben képes értelmezni ezeket az ismereteket. Továbbá magába foglalja, hogy miként tudja a megszerzett tudást alkalmazni, illetve hogy szert tett-e egy adott terület eredményes és autonóm műveléséhez szükséges kompetenciákra. Ezáltal szükségsszerűvé válik a felsőoktatási szakok tanterveinek megújítása, a tantárgyak követelményeinek tanulási eredmény alapú megfogalmazása, a korábbi tanításmódszertani eszköztár átgondolása (Farkas, 2017).

Az előadás erre a szemléletre fókuszálva mutatja be az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző kar, Szociálpedagógus-képző Tanszék keretén belül egy konkrét kurzushoz kapcsolódó hallgatói projekt munka eredményeit. A hallgatók 2022/2023. tanév tavaszi félévhez kapcsolódó kurzus teljesítésének feladatát képezte egy gondolatterkép elkészítése, melynek központi kulcsfogalma a szociálpedagógus szerepére irányult. Feltárássá került egy ötfokozatú skála, továbbá nyílt kérdések segítségével annak vizsgálata is, hogy hogyan vélekedtek a hallgatók a feladat elkészítéséről. Jelen kutatás célja volt az is, hogy a kurzus jövőbeni fejlesztéséhez járuljon hozzá.

In the field of higher education in Hungary, the learning-centred and learning outcome-focused approach has been significantly valorised too, for example practice-oriented, active learning

situations such as project work, case studies, etc. The learning outcomes approach looks at the level of knowledge a student has at the end of a specific training/learning stage and the extent to which they are able to interpret that knowledge. It also includes how you can apply the knowledge you have acquired and whether you have acquired the competences needed to operate effectively and autonomously in a given field. This makes it necessary to renew the curricula of higher education courses, to formulate the requirements of subjects on the basis of learning outcomes, and to rethink the previous teaching methodological tools. (Farkas, 2017). Focusing on this approach, the presentation will present the results of a student project work related to a specific course within the Department of Social Pedagogy at the University of Szeged Juhász Gyula Teachers Training Faculty. As part of the students' coursework for the spring semester of 2022/2023, they were asked to complete a concept map with a central key concept on the role of the social pedagogue. A five-point scale was also explored, as well as open-ended questions to examine students' perceptions of the task. This research also aimed to contribute to the future development of the course.

.....

Habos Dorottya: Offline tanórák támogatása hibrid gimnáziumi oktatásban

A koronavírus-járvány közvetlen hatását megtapasztalva az oktatásban, doktori kutatásom középpontjába a hibrid oktatás került. Feltételezem, hogy a kényszerű szükségén túl, adott körülmények között eredményesen lehet támogatni az offline tanórákat. Ennek egyik munkaformáját a hibrid, vagyis a részben offline, részben online oktatásban vélem felfedezni. Éppen ezért vizsgálódásom és előadásom is e téma köré épül, melyben egy budapesti középiskolában közel 4 héten keresztül modellezett tanítási és tanulási helyzet tapasztalatait fogalom össze. A kiválasztott osztály a vizsgálati időszakban hetente legalább kettő, legfeljebb három offline irodalomóra mellett egy online magyarórán vett részt úgy, hogy utóbbi teljes mértékben beékelődjön az aktuális tanulási és tanítási folyamatba. A kérdés tehát, hogy valóban eredményesen lehet-e támogatni a magyartanítást ezzel a munkaformával és ha igen, milyen körülmények szükségesek hozzá. Előrebocsátom, hogy a kérdés első felére előadásomban még nem fogok tudni válaszolni, azonban a kirajzolódó irányokat örömmel osztom meg a hallgatósággal.

Experiencing the direct impact of the coronavirus pandemic on education, my doctoral research focused on hybrid education. Besides the necessary circumstances, I assume that offline classes can be effectively supported under certain conditions. One form of this is hybrid education, which combines offline and online teaching. Therefore, my investigation and presentation revolve around this topic, in which I gather the experiences of a modeled teaching and learning situation in a high school in Budapest over a period of nearly four weeks. During the study period, the chosen class participated in at least two and up to three offline literature classes per week, alongside one online hungarian grammar class, with the latter fully integrated into the ongoing learning and teaching process. The question, therefore, is whether hungarian grammar teaching can truly be effectively supported by this approach, and if so, what conditions are necessary. I must mention that I won't be able to provide an answer to the first part of the question in my presentation, but I will gladly share the emerging directions with the audience.

.....

Koltai Zsuzsa: A múzeumi tanulás jó gyakorlatainak és kihívásainak komparatív vizsgálata Pécsen és Görlitz-ben

A szerző 2022 októberé és decembere között bonyolította le „A múzeumi tanulás reziliencia erősítésében betöltött szerepe periférikus régiókban – Összehasonlító kutatás Görlitz kerületben és Baranya megyében” című kutatását a Szászországi Tudományos, Kulturális és Turisztikai Minisztérium által biztosított Szász Vendégprofesszori Program keretében. A helyi múzeumpedagógusok és intézményi vezetők bevonásával lebonyolított, strukturált interjúkra alapozott kutatás a múzeumi tanulási programok helyi specifikumainak és alkalmazott módszereinek, valamint a célcsoportok bevonásának jellemzői mellett vizsgálta a közösség-szervezés és a fenntarthatóság előmozdítása, valamint a hálózatosodás és a helyi lakosok rezilienciájának erősítése érdekében megvalósított törekvéseket is. Jelen előadás az átfogó kutatás részeredményeit közli a múzeumi tanulás pécsi és görlitz-i jó gyakorlatainak és kihívásainak komparatív feltárása révén.

Between October and December 2022, the author conducted her research entitled "The role of museum learning in strengthening resilience in peripheral regions – Comparative research in Görlitz district and Baranya county" within the framework of the Saxon Visiting Professors Program provided by the Saxon State Ministry of Science, Culture and Tourism. The research, based on structured interviews conducted with the involvement of local museum educators and institutional managers, examined the local features and applied methods of museum learning programs, the characteristics of the involvement of target groups, as well as the efforts made to promote community organization, sustainability and networking, and to strengthen the resilience of local residents. This presentation reveals the partial results of the comprehensive research through a comparative exploration of the good practices and challenges of museum learning in the cities of Pécs and Görlitz.

.....

Csillik Olga - Daruka Magdolna: Az egyetem kapujában, avagy a sikerességhez szükséges generikus kompetenciák fejlesztése az új környezetben

Egyetemünkön az elmúlt három évben a tanítási-tanulási folyamat, a hatékony tanulási környezet és a hatékony tanár kultúrája jelentős változásnak indult. A tanulási eredményalapú szemléletben történő képzésfejlesztések eredményeként előtérbe került a kompetenciafejlesztés. Mindez együtt jár azzal a változással, hogy az akadémiai kompetenciák mellett hangsúlyossá váltak a generikus kompetenciák. Az azonosított igények alapvetően három forrásból származnak. Részben az új egyetemi környezetben megjelenő hallgatói preferenciák, azonosítható megküzdési problémák, részben pedig a képzésfejlesztések, oktatói és hallgatói támogatást végző szakemberek tapasztalatainak oldaláról, részben pedig a munkaerőpiaci igények gyors változásának eredményeként összegezhető. Az igények dinamikus változásához alkalmazkodva megköveteli az átmenet a középfokú- és felsőfokú oktatás közötti támogatását. Mindezt figyelembe véve már a második tanévben tartottuk meg a Személyes és tanulási készségek című kurzust. Kidolgozása és folyamatos fejlesztése a Tanárképző és Digitális Tanulási Központ, a Hallgatói Támogatási Központ, az Egyetemi Könyvtár intenzív együttműködésében történik. A kurzus alapvető célja a fenti preferenciákhoz igazodó generikus kompetenciák fejlesztése, a hallgatók fejlődésének támogatása.

A fejlesztéseket hallgatói és visszajelzésére, értékelésekre alapoztuk. Előadásunkban a két év tapasztalatairól, eredményeiről, valamint a továbbfejlesztések irányáról számolunk be.

In our university, the teaching-learning process, the effective learning environment and the culture of the effective teacher have undergone significant change over the last three years. As a result of training developments in a learning outcomes approach, the development of competences has come to the fore. This has been accompanied by a change in emphasis from academic competences to generic competences. The needs identified come from three main sources. They can be summarised partly from student preferences and identifiable coping problems emerging in the new university environment, partly from the experience of training development, teaching and student support professionals, and partly as a result of rapidly changing labour market needs. Adapting to the dynamic change in needs requires support for the transition between secondary and tertiary education. Taking this into account, we have already held a course on Personal and Learning Skills in the second academic year. Its development and continuous improvement is carried out in intensive cooperation between the Teacher Training and Digital Learning Centre, the Student Support Centre and the University Library. The basic aim of the course is to develop generic competences adapted to the above preferences and to support students' development.

Developments are based on student and feedback and evaluations. In our presentation, we will report on the experiences and results of two years and the direction of further developments.

.....

Fábián Fanni: A közművelődési intézményrendszer hatása a fiatalok komolyzenei attitűdjének alakulására

A kulturális globalizáció, a megváltozott szabadidő-eltöltési szokások a kultúraközvetítés színtereire is hatást gyakorolt az elmúlt évtizedekben, és hatást gyakorol napjainkban is. A komolyzenei kultúra ismerete, szeretete a fiatalok életében napjainkra erőteljesen szubkultúrává vált, holott képességfejlesztő hatásai, valamint egyedi művészeti értékei miatt el nem évülő értékes műfajról beszélünk. A komolyzenei attitűdformálásban meghatározó szerepet játszik a családi minta, a kortársak érdeklődése, az iskolázottság mértéke, a média által közvetített termékek hatásai, illetve kiemelt jelentőségű a köznevelés intézményeiben, illetve azon kívül zajló zenei nevelés, valamint a kulturális szféra színterei. A fiatal felnőtté válással a korosztály tagjai jellemzően saját motivációból juthatnak hozzá a komolyzenéhez, melynek egyik legfőbb színtere a közművelődési intézményrendszer. Emiatt nélkülözhetetlen annak vizsgálata, hogy milyen eszközökkel és intenzitással próbálják az intézmények, művelődő közösségek bevonni az érintett korosztályt, akik vajon ismerik, és látogatják-e a komolyzenei kínálatukat.

A közművelődési intézményrendszer elsősorban vidéken képes bevonni a fiatalokat a klasszikus zenei eseményekre, hiszen gyakran ezek a színterek adják a helyi kulturális élet motorját. Azonban elsődleges céljuk a minél nagyobb aktivitás kiváltása a településen, így a tömegeket megmozgató rendezvények alkotják gyakran a fő profilukat. A fővárosban nem a közművelődés színterei, hanem a kulturális intézmények nevezhetőek vezetőnek a fiatalok körében is, annak ellenére, hogy szélesebb választékkal találkozhatnak, ezek nem feltétlenül az ifjúságnak szólnak. Vidéken számottevően több ifjúsági hangverseny, program kerül megrendezésre, melyek sok esetben a vidéki szimfonikus

zenekarok közreműködésében jönnek létre. Mind a művészeti csoportok, a kulturális szféra intézményei, valamint a formális és nonformális tanulási környezetben megjelenő zenei nevelés színtereinek esetében fontos, hogy képesek legyenek nyitni a fiatalok preferenciái, érdeklődési körei felé, hogy egyfajta bizalom tudjon kiépülni a komolyzene és annak szereplői iránt. Fontos a befogadási folyamat könnyítése, a közérthetőség elősegítése, melyet gyakran társművészeti ágakkal közös kooperációkban, más műfajok bevonásával is el lehet érni, valamint az infokommunikációs eszközök, médiafelületek aktív felhasználásával és kreatív kidolgozásával.

Cultural globalization and changed leisure habits have also had an impact on the areas of cultural transmission in recent decades and continue to have an impact today. The knowledge and love of classical musical culture has become a strong subculture in the lives of young people, although due to its skill-developing effects and unique artistic values, we are talking about a valuable genre that does not expire. The family pattern, the interest of peers, the degree of education, the effects of products mediated by the media play a decisive role in shaping attitudes in classical music, and music education in and outside public educational institutions and the cultural sphere are of particular importance. As young adults become adults, members of this age group typically have access to classical music from their own motivation. One of the main venues of classical music is the system of the cultural community institutions and community centers. For this reason, it is essential to examine with what means and intensity institutions and cultural communities try to attract the age group concerned, who are familiar with and visit their classical music offerings.

The system of cultural community institutions and community centers are able to attract young people to classical music events primarily in rural areas, as these scenes often provide the engine of local cultural life. However, their primary goal is to generate as much activity as possible in the settlement, so events that move crowds often form their main profile. In the capital, cultural institutions, not the scenes of cultural community institutions, can be called the most popular among young people. Although youth can meet a wider range of options, these are not necessarily aimed at young people. In the countryside there are significantly more youth concerts and programs, which in many cases are created with the participation of rural symphony orchestras. In the case of artistic groups, institutions of the cultural sphere, and the scenes of music education in formal and non-formal learning environments, it is important to be able to open up to the preferences and interests of the youth, so that a kind of trust can be built in classical music and its creators. It is important to facilitate the reception process and promote comprehensibility, which can often be achieved in joint collaborations with other art disciplines, involving other genres, as well as by actively using and creatively developing infocommunication tools and media surfaces.

.....

Eötvös Soma: Mit tanulhatunk szimulációs versenyekből? – A Modell Európai Parlament 2019-es Nemzeti ülésének kvantitatív elemzése

1994-ben Hollandiából elindult kezdeményezés, amely céljául tűzte ki az európai középiskolásokat közelebb hozza az Európai Unióhoz. Az alapgondolat az volt, hogy ha a diákok jobban megértik az Unió működését, úgy felnőttként jobban elfogadják, és még inkább sajátjuknak érzik az együttműködést. Ezzel felelősebb, az aktív állampolgárságot képviselő felnőttek nőnek fel, akik a jövőjüket egy egységes Európai Unióban képzelik el. A program

különböző intézményeket (mint a Parlament vagy a Bizottság), intézményeinek funkcióit olvasztja össze egy szimulációs modellbe, amelyben az országok képviselői különböző iskolák diákjai. A diákok különböző bizottságokban szakpolitikai témákban vitáznak több napon keresztül és egy úgynevezett határozati javaslatot hoznak létre, amelyet egy plenáris ülésen megvitatnak.

A program több ponton fejleszti a diákok retorikai készségeit (beszédírás, vitázás, előadás, protokoll), mindemellett betekintésre ad lehetőséget különböző szakpolitikai területekre, amely kiváló lehetőséget nyújt a pályaorientáció területén. A felhasznált adatbázis a Modell Európai Parlament 2019-es székesfehérvári nemzeti ülésének adataira támaszkodik. A pontozó rendszer 2016-ban jelentősen átalakult, amely a diákok teljesítményének mérésénél meritokratikus szempontokat vett figyelembe: a szakmai felkészültség és az aktivitás egyaránt fontossá vált a jó eredmény eléréséhez. A pontszámok a diákok egyénileg szerzett pontjai, amelyeket a verseny egyes részeiben szereznek. Ezeket a pontszámokat SPSS-ben elemeztem statisztikai eszközökkel.

A jelen kutatás célja többértű volt: a pontozó rendszer validációja, ami alapján a diákok értékelése történik; a küldőiskolák és az elért eredmények közötti kapcsolat feltárása; és a diákok egyéni teljesítményeinek előrejelzése. A pontozórendszer validációjának elemzése során a különböző egységek között szignifikáns kapcsolatok mutatkoztak, ami alapján arra következtethetünk, hogy a céljukat (eltérő típusú teljesítmények mérését) elérték. A küldő iskolák (országok delegációi) eltérő felkészülési stratégiákat alkalmaztak, amelyek leginkább intenzitásukban volt eltérő (önbevallás alapján), ennek a kimutatására, a diákok eltérő teljesítményeit vettem össze. Az elemzések azt mutatták, hogy páronként is kimutatható az eltérő teljesítmény az iskolák között, de önmagában a küldő iskola szerepe kétszámjegyű mértékben magyarázza a diákok végső pontszámát. Az eltérő egyéni teljesítmények és minták feltárására jól elkülöníthető jellemvonásokkal és tulajdonságokkal rendelkező klaszterek különíthetők el, amelyek további kutatások alapjai lehetnek a jövőben.

In 1994, an initiative was launched from the Netherlands with the aim of bringing European high school students closer to the European Union. The underlying idea was that if students have a better understanding of how the EU works, they will be more accepting of it as adults and feel a stronger sense of ownership in the cooperation. This would lead to the development of responsible adults representing active citizenship, envisioning their future within a unified European Union. The program combines various institutions (such as the Parliament or the Commission) and their functions into a simulation model, where representatives of countries are students from different schools. Over several days, the students engage in debates on various policy topics within different committees and create a so-called resolution proposal, which is then discussed in the General Assembly session. The program enhances students' rhetorical skills (speechwriting, debating, presenting, protocol) and provides insights into various policy areas, offering an excellent opportunity for career orientation. The utilized database relies on data from the 2019 national session of the Model European Parliament in Székesfehérvár. The scoring system underwent significant changes in 2016, incorporating meritocratic aspects in assessing students' performance: both professional preparedness and activity became important for achieving good results. The scores represent points individually earned by students in different parts of the competition. These scores were analyzed using statistical tools in SPSS. The present research had multiple objectives: validating the scoring system for evaluating students, exploring the relationship between sending schools and achieved results, and predicting individual student performance. Analysis of the validation of the scoring system

revealed significant correlations between different units, indicating the achievement of their goal (measuring performance in different situations). Sending schools (delegations from countries) employed different preparation strategies, primarily varying in intensity (based on self-reporting). To demonstrate this, I compared the students' differing performances. The analyses showed that performance differences between schools could be detected on a pairwise basis, and the role of the sending school alone explained the students' final scores to a significant extent.

Well-defined clusters with identifiable traits and characteristics could be distinguished to uncover different individual performances and patterns. These clusters could serve as the basis for further research in the future.

.....

Schmidt László: Igazság(szolgáltatás), digitalizáció és innováció. Eddigi eredmények és lehetséges célok

A filozófia immár több, mint 2000 éve keresi a választ (többek között) arra, hogy mi az igazság és mi az igazságosság? Arisztotelész igazság-fogalma például a mai napig jelentős hatással van a jogtudományra. (Elsősorban az elosztó és kiigazító igazságelmélete). Magyarország Alaptörvénye szerint a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. Az igazság szolgáltatásának feltétele a valóság, a bírói döntéshozatal két fő részre bontható: az ügy szempontjából releváns tények valóságnak megfelelő megismerése, és ezek jogi értékelése. A valóságnak megfelelő tényállás feltárása nélkül nem beszélhetünk igazságszolgáltatásról. A jogi igazság azonban csak az lehet, amit a jog a maga eszközeivel meg tud állapítani, ez az ún. processzuális igazság, ami nem feltétlenül egyezik meg az objektív igazsággal. Míg a szocialista büntetőeljárás az anyagi igazság kiderítését határozta meg fő célként, addig a későbbi és a jelenlegi büntetőeljárás is „megelégszik” a processzulis igazsággal. A büntető igazságszolgáltatás vonatkozásában alapkövetelmény, hogy a bűnösség megállapítására csak a valóságnak megfelelően feltárt körülmények között, a vádlott által ténylegesen kifejtett cselekmény vagy mulasztás esetén kerülhessen sor. Ezt a bíróság csak közvetetten, bizonyítási eszközökön keresztül teheti meg. A digitális világ kihívásaival a magyar bíróságok is naponta szembesülnek. A cégeljárás 2006. július 1. napjától elektronikus Magyarországon. Azóta is több digitális fejlesztés történt, így például a jogi képviselők elektronikus útra kötelezettek. Előadásomban be kívánom mutatni a magyar bíróságokon megtörtént digitális fejlesztéseket, illetve a további lehetséges célokat is meg kívánom foglalmazni.

For more than 2000 years, philosophy has been searching for answers to (among other questions): what is truth and what is justice? Aristotle's concept of justice, for example, still has a significant influence on jurisprudence (especially his theory of distributive and corrective justice). Judicial decision making can be divided into two main parts: the factual knowledge of the facts relevant to the case and their legal assessment. Without the discovery of the facts, there can be no question of justice. However, legal truth can only be what the law can establish by its own means, the so-called procedural truth, which is not necessarily the same as the objective truth. While the socialist criminal procedure had as its main objective the discovery of material truth, the subsequent and current criminal procedure is 'satisfied' with procedural truth. In the criminal justice system, it is a basic requirement that guilt should be established only in circumstances that are properly established, in the case of an act or omission actually committed by the accused. This can only be done indirectly by the court through the means of evidence.

The challenges of the digital world are also faced daily by the Hungarian courts. Company proceedings in Hungary have been electronic since 1 July 2006. Since then, there have been a number of digital developments, such as the obligation for legal representatives to travel electronically. In my presentation, I would like to present the digital developments that have taken place in Hungarian courts and to outline possible future objectives.

.....

Zuzevičiūtė, Vaiva – Várnagy Péter: Interkulturális képességek – litván és magyar nézőpontból / Intercultural competences – Lithuanian and Hungarian perspectives

Az interkulturális kompetencia meghatározása, amely az elmúlt évtizedekben is már számtalanszor napirendre került, egy pedagógus, egy képzéssel vagy kultúraközvetítéssel foglalkozó szakember számára is fontos. A közelmúlt eseményeinek és a változó geopolitikai kontextusnak fényében azonban a hozzáállásunkat, megközelítésünket meg kell újítani. Ennek az előadásnak az a célja, hogy megvilágítsa az interkulturális kompetenciákkal összefüggő változó szempontokat. Egy első körös próbavizsgálat eredményeit mutatjuk be, amely feltárta két különböző ország diákjai közötti szemléletbeli eltéréseket.

The definition of intercultural competence, which has been discussed many times over the past decades, is also important for a teacher, a training or a cultural mediation professional. However, in the light of recent events and the changing geopolitical context, our attitude and approach needs to be renewed. This presentation aims to shed light on the changing aspects of intercultural competences. We present the results of a first pilot study that revealed differences in attitudes between students from two different countries.

.....

G., Információs műveltség, digitalizáció és mesterséges intelligencia a LLL kontextusában;
Szekcióvezető: Egervári Dóra - Sulyok Tamás

1. **Sulyok Tamás:** Gamifikációs megoldások a fejlesztésben - Egy felsőoktatási kurzus tapasztalatai
2. **Egervári Dóra - Kovács Edina:** A mesterséges intelligencia és a könyvtárak – lehetőség vagy veszély? kovacs.edina@pte.hu
3. **Horváth Mariann - Szőke-Milinte Enikő - Karainé Gombocz Orsolya:** Információs műveltség – hallgatói eredményesség szoke-milinte.eniko@btk.ppke.hu horvath.mariann@btk.ppke.hu gombocz@gmail.com
4. **Horváth Mariann - Szőke-Milinte Enikő - Karainé Gombocz Orsolya:** Digitális tanulási eredményesség
5. **Horváth Mariann - Szőke-Milinte Enikő - Karainé Gombocz Orsolya:** Információs műveltség – digitális énhatékonyság – digitális állampolgárság
6. **Juhász Márta:** Az információs műveltség mérésének modelljei Európában juhasz.marta@btk.ppke.hu
7. **Dergez-Rippl Dóra:** Jövőbeli tudás, múltbeli tapasztalat – A mesterséges intelligencia egyetemi tanulmányokban való használatának új dilemmája ripl.dora@pte.hu
8. **Nagy Andor:** Személyes digitális hagyatékunk megőrzési lehetőségei nagy.andor@pte.hu
9. **Dudok Fanni:** A gamification a fenntarthatósági ismeretek oktatásában: új módszertani elemek bevezetése a pedagógusképzési programokba dudok.f@gmail.com

Sulyok Tamás: Gamifikációs megoldások a fejlesztésben - Egy felsőoktatási kurzus tapasztalatai

A Milton Friedman Egyetemen szabadon választható kurzusainak keretében 2018 óta hirdetem a Gamifikációs megoldások a fejlesztésben c. kurzust. A program keretében a fejlesztések játékosítása, a játék közvetlen fejlesztő megoldásainak bemutatása, a játékos megoldások fejlesztésre gyakorolt hatásának elemzése és adaptálásának megoldásaival foglalkozunk. A kurzus két szálon fut, részben a jelenléti órákon tréning és hagyományos játékok (pl. társasjátékok, kártyajátékok, logikai játékok) kipróbálása és fejlesztő hatásuk közös értelmezése mellett az iskola elektronikus keretrendszerében (ILIAS) az elméleti és további gyakorlati anyagok feldolgozása történik. A kurzustematika játékszabály formába történő átdolgozása is kellően támogatja a folyamatot, a közösen elfogadott szabályrendszer a hatékony teljesítések szempontjából kellő motivációval bír. Az előadásban ezen kurzus tapasztalatait osztom meg a konferencia résztvevőivel.

Since 2018, I have been offering the course "Gamification in Development" as part of my elective courses at Milton Friedman University. The course focuses on gamification in development, presenting direct developmental solutions of games, analysing the impact of gamified solutions on development and adapting solutions. The course is run on two strands, partly in the classroom, with training and traditional games (e.g. board games, card games, logic games) being tried out and their developmental effects jointly interpreted, and theoretical and additional practical material being processed in the school's electronic framework (ILIAS). The process is also supported by the transformation of the course syllabus into a set of rules, which

are agreed upon and provide the necessary motivation for effective performance. In this presentation, I will share the experiences of this course with the conference participants.

.....

Egervári Dóra - Kovács Edina: A mesterséges intelligencia és a könyvtárak – lehetőség vagy veszély?

2022 novembere, a CHATGPT nevű mesterséges intelligencián alapú szoftver megjelenése óta egyre több tudományterületen kerül fókuszba a mesterséges intelligencia használata. A könyvtár- és információtudomány területén már a mesterséges intelligencia megjelenésének kezdetei óta vannak példák ezen technológia alkalmazására. Előadásunkban bemutatjuk, hogy milyen lehetőségeket rejt magában e technológia, milyen könyvtári munkafolyamatok során alkalmazhatók, mely könyvtártípusok esetén érdemes kihasználni a mesterséges intelligencia nyújtotta előnyöket. Az előadás második felében reflektálunk azokra a trendekre, melyek jelenleg a könyvtári alkalmazás során megfigyelhetőek, és azokra a veszélyekre, melyeket figyelembe kell venni az AI könyvtári alkalmazása során. Ugyanúgy, ahogy a különböző internetes keresőrendszerek elterjedése hatással volt a könyvtári munkára, a könyvtárak olvasók felé nyújtott szolgáltatásaira, ugyanígy a mesterséges intelligencia is átalakíthatja, formálhatja a könyvtári munka egyes területeit. A mesterséges intelligencia tudatos alkalmazásával azonban a könyvtártudomány és a könyvtári szakma az új olvasói igények kiszolgálására is alkalmassá válhat.

Since November 2022, with the launch of CHATGPT, artificial intelligence-based software, the use of artificial intelligence has been increasingly in focus in a growing number of scientific fields. In the field of library and information science, there are examples of the use of this technology since the early days of AI. In our presentation we will show the potential of this technology, the library workflows in which it can be applied, and the types of libraries where the benefits of AI can be exploited. In the second half of the presentation, we will reflect on the trends that can be observed in library applications today and the threats that need to be taken into account when applying AI in libraries. In the same way that the proliferation of various Internet search systems has had an impact on library work and the services libraries provide to their readers, AI can transform and shape certain areas of library work. However, the conscious application of AI can also enable librarianship and the library profession to serve new reader needs.

.....

Horváth Mariann - Szőke-Milinte Enikő - Karainé Gombocz Orsolya: Információs műveltség – hallgatói eredményesség

Az információs műveltséget a 21. századi tanulás és megismerés új formájaként határozhatjuk meg, ahol az információs tevékenységek (felismerés, válogatás, feldolgozás, tárolás, felhasználás) sajátos formákat öltenek aszerint, hogy az objektív, a szubjektív vagy a virtuális valóság adataival találkozik-e a megismerő egyén. A hallgatói megismerő tevékenységben az objektív és szubjektív valósággal kapcsolatos megismerő tevékenységet fokozatosan a digitálisan reprezentált világ és azzal kapcsolatos információk dominálják. A digitálisan reprezentált virtuális világ gyökeresen eltérő környezetet és megismerési módot jelent, az itt végzett információs tevékenység sajátos módon alakítja a megismerés folyamatát és a

megismerő pszichikus folyamatait, tevékenységeit. Ennek következtében, a digitális reprezentációk hatással vannak az információs műveltségre. A képi dominancia a megismerés folyamatában nagyfokú ökonómiát és hatékonyságot biztosít a megismerő tevékenység számára: a digitálisan megjelenített analóg információk szimultán mutatnak be adatsoportokat és a köztük lévő kapcsolatok természetét is lényegretörően ragadják meg. Kész sémákat kínálnak a megismerő számára, amelyek alapján könnyen interpretálhatja a megismerés tárgyát. A hagyományos megismerési logika szerint építkező felsőoktatási megismerő tevékenységben gyakran tapasztalja az oktató és a hallgató, hogy a digitális reprezentációkra támaszkodó információs műveltség nem teszi lehetővé a hagyományos megismerési formák és módok eredményes alkalmazását. Ezért gyakran tapasztalják azt a szereplők, hogy a hallgatói információs műveltség nem vezet a hallgatói eredményességhez. Egy 240 fős mintán azt vizsgáltuk, hogy a hallgatók hogyan vélekednek saját eredményességükről, hogyan birkóznak meg klasszikus információs tevékenységekkel, miként jellemzik saját információs tevékenységüket. Az előadás során arra vállalkozunk, hogy az adatok feldolgozása alapján jellemezzük a megkérdezett hallgatók információs műveltségét, valamint a hallgatók vélekedését saját információs tevékenységükről.

Information literacy can be defined as a new form of learning and cognition in the 21st century, where information activities (cognition, selection, processing, memory, use) take specific forms depending on whether the individual cognizing the information encounters data from objective, subjective or virtual reality. In the student's cognitive activity, the cognitive activity related to objective and subjective reality is gradually dominated by the digitally represented world and the information related to it. The digitally represented virtual world represents a radically different environment and mode of cognition, and the information activity carried out here shapes the process of cognition and the cognizer's psychic processes and activities in a specific way. As a consequence, digital representations have an impact on information literacy. The dominance of images in the cognitive process provides a high degree of economy and efficiency to the cognitive activity: digitally represented analogue information simultaneously presents groups of data and captures the nature of the relationships between them in a meaningful way. They provide the cognizer with ready-made schemas from which to easily interpret the object of cognition. In higher education cognitive activities based on traditional cognitive logics, the instructor and the student often find that information literacy based on digital representations does not allow for the effective use of traditional forms and modes of cognition. Therefore, it is often experienced by actors that student information literacy does not lead to student achievement. In a sample of 240 students, we investigated how students perceive their own effectiveness, how they cope with classical information activities, and how they characterise their own information activities. In this presentation, we will attempt to characterise the information literacy of the students surveyed and their perceptions of their own information activities on the basis of the data processing.

.....
Horváth Mariann - Szőke-Milinte Enikő - Karainé Gombocz Orsolya: Digitális tanulási eredményesség

Az információs műveltséget a 21. századi tanulás és megismerés új formájaként határozhatjuk meg, ahol az információs tevékenységek (felismerés, válogatás, feldolgozás, tárolás, felhasználás) sajátos formákat öltenek aszerint, hogy az objektív, a szubjektív vagy a virtuális

valóság adataival találkozik-e a megismerő egyén. A hallgatói megismerő tevékenységben az objektív és szubjektív valósággal kapcsolatos megismerő tevékenységet fokozatosan a digitálisan reprezentált világ és azzal kapcsolatos információk dominálják. A digitálisan reprezentált virtuális világ gyökeresen eltérő környezetet és megismerési módot jelent, az itt végzett információs tevékenység sajátos módon alakítja a megismerés folyamatát és a megismerő pszichikus folyamatait, tevékenységeit. Ennek következtében, a digitális reprezentációk hatással vannak az információs műveltségre. A képi dominancia a megismerés folyamatában nagyfokú ökonómiát és hatékonyságot biztosít a megismerő tevékenység számára: a digitálisan megjelenített analóg információk szimultán mutatnak be adatszoportokat és a köztük lévő kapcsolatok természetét is lényegretörően ragadják meg. Kész sémákat kínálnak a megismerő számára, amelyek alapján könnyen interpretálhatja a megismerés tárgyát. A hagyományos megismerési logika szerint építkező felsőoktatási megismerő tevékenységben gyakran tapasztalja az oktató és a hallgató, hogy a digitális reprezentációkra támaszkodó információs műveltség nem teszi lehetővé a hagyományos megismerési formák és módok eredményes alkalmazását. Ezért gyakran tapasztalják azt a szereplők, hogy a hallgatói információs műveltség nem vezet a hallgatói eredményességhez. Egy 240 fős mintán azt vizsgáltuk, hogy a hallgatók hogyan vélekednek saját eredményességükről, hogyan birkóznak meg klasszikus információs tevékenységekkel, miként jellemzik saját információs tevékenységüket. Az előadás során arra vállalkozunk, hogy az adatok feldolgozása alapján jellemezzük a megkérdezett hallgatók információs műveltségét, valamint a hallgatók vélekedését saját információs tevékenységükről.

Information literacy can be defined as a new form of learning and cognition in the 21st century, where information activities (cognition, selection, processing, memory, use) take specific forms depending on whether the individual cognizing the information encounters data from objective, subjective or virtual reality. In the student's cognitive activity, the cognitive activity related to objective and subjective reality is gradually dominated by the digitally represented world and the information related to it. The digitally represented virtual world represents a radically different environment and mode of cognition, and the information activity carried out here shapes the process of cognition and the cognizer's psychic processes and activities in a specific way. As a consequence, digital representations have an impact on information literacy. The dominance of images in the cognitive process provides a high degree of economy and efficiency to the cognitive activity: digitally represented analogue information simultaneously presents groups of data and captures the nature of the relationships between them in a meaningful way. They provide the cognizer with ready-made schemas from which to easily interpret the object of cognition. In higher education cognitive activities based on traditional cognitive logics, the instructor and the student often find that information literacy based on digital representations does not allow for the effective use of traditional forms and modes of cognition. Therefore, it is often experienced by actors that student information literacy does not lead to student achievement. In a sample of 240 students, we investigated how students perceive their own effectiveness, how they cope with classical information activities, and how they characterise their own information activities. In this presentation, we will attempt to characterise the information literacy of the students surveyed and their perceptions of their own information activities on the basis of the data processing.

.....

Horváth Mariann - Szőke-Milinte Enikő - Karainé Gombocz Orsolya: Információs műveltség – digitális énhatékonyság – digitális állampolgárság

Az ezredforduló környékén az újmédia és a digitális technológia térnyerése a médiaműveltséggel, médiakompetenciával, információs műveltséggel és digitális kompetenciával kapcsolatos kutatások gyarapodását eredményezte. Ezzel párhuzamosan, az iskolai médiaoktatás, majd a digitális kultúra iskolai tárgyak megjelenésével egyidőben a médiaműveltség és a digitális kompetencia alakításával kapcsolatos kutatások is napvilágot láttak. A DIGCOMP EU 2022-es szakmai anyagában a digitális kompetenciát úgy határozzák meg, mint a tudás kombinációját, a digitális rendszerek használatának módjával, működésével, valamint képességeik és korlátaik megítélésével kapcsolatos ismeretek, készségek és képességek meglétét készletét. A digitális kompetencia gyűjtőfogalom, melybe az információs és médiakompetenciák is beletartoznak. A digitális kompetencia birtokában az egyén képessé válik a digitális tartalmak használatára, elérésére, szűrésére, értékelésére, létrehozására, programozására és megosztására, valamint az információk, tartalmak és digitális identitások védelmére, a rendszerek reflektív és kritikus kezelésére. A kutatások sorra rámutattak arra is, hogy az információs és médiaműveltség ontológiája okán az információs -és médiaműveltséget együttvalóságukban célszerű értelmezni, ezt a média- és információs műveltség konceptuális modellje is jól szemlélteti (Media and Information Literacy Policy and Strategy Guidelines 2013, Media and information literate citizens: think critically, click wisely! 2021). Az énhatékonyság fogalmát Albert Bandura vezette be, mint az egyén vélekedését önmaga képességeiről és arról, hogy egy adott teljesítményszintet képes-e elérni. Az énhatékonyság befolyásolja, hogy az egyén hogyan érez, gondolkodik, és miként viselkedik különböző helyzetekben annak függvényében, hogy miként vélekedik saját működéséről. Kutatások bizonyítják, hogy a tanulók énhatékonysága direkt és indirekt módon is befolyásolja a készségeik alakulását, valamint a megismerő tevékenységüket (Schunk 1984). A digitális média és információs tevékenységek során a műveltség mellett nagy jelentősége van annak is, hogy miként vélekedik az egyén saját digitális kompetenciáiról, azok eredményességéről vagyis a digitális énhatékonyságáról. Érdeemes tehát megvizsgálni, hogy az egyén saját digitális tanulási, megismerési tapasztalatai, sikerei, kudarcai, továbbá a „digitális” viselkedési modellek követése, a személy meggyőzése és a lelki, érzelmi állapotai miként határozzák meg a digitális énhatékonyságát és ezáltal a digitális állampolgárságát. Az előadás erre vállalkozik. Media and information literacy: policy and strategy guidelines. (2013) UNESCO.

Media and information literate citizens: think critically, click wisely! (2021) UNESCO Schunk, D. H. (1984): Self-efficacy perspective on achievement behavior. Educational Psychologist, 19, 48-58.

Around the turn of the millennium, the importance of new media and digital technology led to a proliferation of research on media literacy, information literacy and digital literacy. At the same time, research on media literacy and digital literacy has emerged alongside the emergence of media education in schools as well as digital culture in schools. In the DIGCOMP EU 2022 digital literacy is defined as a combination of knowledge, a set of skills and competences related to the way digital systems work, how they work and how they are used, and a set of skills and competences related to their capabilities and limitations. Digital competence is a generic term that includes information and media competences. Digital literacy is the ability to use, access,

filter, evaluate, create, program and share digital content, to protect information, content and digital identities, and to manage systems reflectively and critically. Research has also repeatedly shown that the ontology of information and media literacy makes it appropriate to understand information and media literacy in their co-existence, as illustrated by the conceptual model of media and information literacy (Media and Information Literacy Policy and Strategy Guidelines 2013, Media and information literate citizens: think critically, click wisely! The concept of self-efficacy was introduced by Albert Bandura as an individual's perception of his or her own abilities, and ability to achieve a given level of performance. Self-efficacy influences how an individual feels, thinks and behaves in different situations, depending on his or her perception of his or her own functioning. Research has shown that learners' self-efficacy influences directly and indirectly the development of their skills and their cognitive activities (Schunk 1984). In addition to literacy, the way in which individuals perceive their own digital competences and their effectiveness, i.e. their digital self-efficacy, is also of great importance in digital media and information activities. It is therefore worth examining how the individual's own experiences, successes and failures in digital learning and cognition, as well as his or her adherence to 'digital' models of behaviour, his or her persuasion and his or her mental and emotional states determine his or her digital self-efficacy and thus his or her digital citizenship. The lecture will explore this.

Media and information literacy: policy and strategy guidelines (2013) UNESCO.
Media and information literate citizens: think critically, click wisely! (2021) UNESCO
Schunk, D. H. (1984): Self-efficacy perspective on achievement behaviour. Educational Psychologist, 19, 48-58.

.....

Juhász Márta: Az információs műveltség mérésének modelljei Európában

Az információk hatékony keresésére, megtalálására és felhasználására, valamint létrehozására és rendezésére való képesség a média szerepének megnövekedése által a 21. században elengedhetetlenné vált. Ez az információs műveltség már nem csak az információs szakemberek, például a könyvtárosok felé elvárás, hanem a tudásalapú társadalom minden résztvevője felé.

Az információs műveltség definíciója szerteágazó, folyamatos bővítésére, újabb szempontok bevonására kerül sor, és elválaszthatatlan a média-, illetve digitális kompetenciáktól. Az információs műveltséget alkotó kompetenciák fejlesztése iránti igény kielégítéséhez először fel kell állítani egy annak tartalmi összetevőiből álló rendszert, majd meg kell határozni egy mérési és értékelési eszközt, amely alapján a képzés és továbbképzés kidolgozható. Magyarországon még várat magára a diákok és hallgatók információs műveltségének mérésére szolgáló egységes modell kidolgozása, valamint annak a vizsgálati indikátorrendszernek a meghatározása, amely alkalmas lehet az adott társadalmi csoportok információs műveltségének mérésére, összehasonlítására és fejlesztésére. Szükség lenne egy megalapozott stratégiára és követelményrendszerre, amely segíthet a digitális megosztottság felszámolásában. A tanulmány nemzetközi kitekintésként összehasonlító elemzéssel bemutatja két német nyelvű európai ország (Németország és Svájc) és Franciaország egész országra kiterjedő információs/médiaműveltségi kompetenciát mérő modelljeit, azok indikátorait, valamint az ezek alapján létrehozott mérőeszközöket. Hazánkban is nélkülözhetetlen lenne az országosan egységes információs és médiaműveltség előmozdítására irányuló projektekhez megfelelően kidolgozott mérőeszközökkel történő új empirikus adatokat begyűjtése, elemzése, majd erre

épülő képzések kidolgozása. Az előadás az összehasonlító elemzés eredményeként arra is kísérletet tesz, hogy meghatározzon egy saját információs műveltség keretrendszerét, saját információs műveltség modell felállítását kezdeményezve.

The ability to search, find, use, create and organise information effectively has become indispensable in the 21st century due to the increasing role of the media. This information literacy is no longer expected only of information professionals, such as librarians, but of all participants in the knowledge society. The definition of information literacy is wide-ranging, constantly expanding, incorporating new aspects and inseparable from media and digital literacy. To meet the need to develop the competences that make up information literacy, it is necessary first to establish a system of its content components and then to define a measurement and evaluation tool on the basis of which training and further training can be developed. Hungary has yet to develop a standardised model for measuring the information literacy of students and pupils and to define a system of indicators that can be used to measure, compare and develop the information literacy of specific social groups. There is a need for a sound strategy and a set of criteria to help overcome the digital divide. The paper presents an international perspective with a comparative analysis of nationwide information/media literacy measurement models, indicators and measurement tools in two German-speaking European countries (Germany and Switzerland) and France. In our country, too, it would be essential to collect and analyse new empirical data for nationally uniform information and media literacy projects, using appropriately developed measurement tools, and to develop training based on this data. As a result of the comparative analysis, the presentation will also attempt to define an information literacy framework of its own, initiating the creation of an information literacy model of its own.

.....
Dergez-Rippl Dóra: Jövőbeli tudás, múltbeli tapasztalat – A mesterséges intelligencia egyetemi tanulmányokban való használatának új dilemmája

A kulturális és tudományos intézmények egyik legnagyobb kihívása, hogy nem vonhatják ki magukat a mesterséges intelligencia (MI) fejlődésének eseményéből. Ez a 'jelenség' megkérdőjelezi az emberi lét elméleti határait és gyakorlati problémákat teremt az egyetemeken és egyéb tudományos intézményekben egyaránt. Az 'emberi tudás határai'-perspektíva nem ismeretlen az élethosszig tartó tanulás projektjeiben, hiszen ezek célja az emberi gondolkodás és a tanulási képességek kiszélesítése. Emellett azonban fontos az a kérdés is, hogy mit őrzünk meg tanulási hagyományainkból, különösen, ami a kreativitást, az emlékezést és az önálló tanulást illeti. Vajon az MI teljesen új jelenség számunkra, vagy van (hagyományos) stratégiánk, amivel boldogulhatunk vele kapcsolatban? Előadásomban az elméleti kérdésekre helyezem a hangsúlyt, ú.m.: hogyan tudjuk eldönteni, hogy az MI használata diáknak és tanárnak egyaránt megfelelő az egyetemi tanulmányokban, és mi a helyzet akkor, ha ezt a kérdést illetően nem vagyunk döntési pozícióban? Mit jelent az MI használata az egyetemi tanulás komplex folyamatában? Mit jelent a plágium és mit az MI kreatív használata? Ezek különösen fontos kérdések, hiszen az MI ellenőrizetlen használata alááshatja az önálló tanulás minőségét. Igyekszem megmutatni e kérdések elméleti hátterét. Érintem a 'valami teljesen új' elgondolhatóságának antropológiai problémáját, valamint az (emberi) kreativitás tanulási folyamatban betöltött szerepét és jelentőségét. Mindemellett megemlítem az egyenlőség-problémát: vajon az MI valóban emberszerű (így tanulópartnerként bánhatunk vele), vagy nem

olyan, mint mi (így eszközként használhatjuk). Ez egy valódi MI-dilemma, amellyel arra szeretnék rámutatni, hogy nincs jó megoldás a kérdésben, legalábbis, ami 'az MI egyetemi tanulmányokban való használat' kifejezés pontos definícióját illeti.

One of the main challenges of cultural and scientific institutions is that they somehow are all involved into the developing phenomenon of Artificial Intelligence (AI). This „entity” questions the theoretical limits of human being and gives practical problems of universities and other scientific institutes. The 'boundaries of human knowledge'-perspective is not unknown for lifelong learning projects for their aim is to widen human thinking and learning abilities. Besides it is a big question what to preserve from our practical learning traditions, regarding creativity, memory functions and self-learning. Is AI something totally new for us or do we have a (traditional) strategy dealing with it? In my lecture I focus on theoretical questions: how can we decide whether AI is good for university studies either for students or for teachers, and what if we are not in a decision-making position in this question? What does it mean using AI in the complex process of university studies? What does plagiarism mean in point of AI? What does creative usage of AI mean? These are especially important questions for the uncontrolled using of AI undermines the quality of self-learning. I try to give a theoretical background of these questions. I refer to the anthropological problem of imagining something totally new, and the importance of (human) creativity in learning process. Besides I mention the equality-problem, namely that whether AI is really like us (so we can manage it as a learning partner) or it is not like us (so we can deal with it as a tool). This third question is a real dilemma with which I point out that we cannot decide well – as far as the purpose is giving an exact definition of using AI at universities.

.....

Nagy Andor: Személyes digitális hagyatékunk megőrzési lehetőségei

Az egyre inkább digitalizálódó életünk következtében a személyes hagyatékok is egyre nagyobb mértékben válnak digitálissá. Gondoljunk a fényképeinkre, videóinkra, elektronikus levelezéseinkre és online felhasználói fiókjainkra. Ennek folyományaként a személyes hagyatékok integritása egyre inkább a számítógépek, elektronikus adattárolók és más technológiai megoldások megbízhatóságától és élettartamától függ. Ráadásul, a webes szolgáltatások és a felhőtechnológia elterjedése révén az előállított adatahoz való hozzáférés módja sok esetben nem egzakt és nem helyhez kötött, emiatt teljes körű feltárása rendkívül nehéz. Ez azt a veszélyt hordozza magában, hogy az elektronikusan, az utódok számára sok esetben ismeretlen webcímeken tárolt személyes hagyatékok jóval hiányosabbak lesznek, mint az analóg információhordozók korában. Az előadás alapját képező kutatás arra keresi a választ, hogy lehetséges-e biztonságosan megőrizni digitális adatainkat életünk során.

Due to our increasingly digitalized lives, personal legacies are becoming more and more digital as well. Think of our photos, videos, email correspondences, and online user accounts. As a result, the integrity of personal legacies depends more and more on the reliability and lifespan of computers, electronic storage devices, and other technological solutions. Moreover, the widespread use of web services and cloud technology often makes it difficult to precisely access the generated data, and the access methods are not always exact or location-bound. This carries the risk that personal legacies stored electronically, often on unfamiliar web addresses for future

generations, will be significantly more incomplete than in the era of analog information carriers. The research underlying the presented lecture seeks to answer the question of whether it is possible to securely preserve our digital data throughout our lives.

.....

Dudok Fanni: A gamification a fenntarthatósági ismeretek oktatásában: új módszertani elemek bevezetése a pedagógusképzési programokba

Az előadás a gamifikációs módszerek alkalmazását vizsgálja a pedagógusképzési programokban, hangsúlyt fektetve a fenntarthatósági ismeretek oktatásának területére. Annak ellenére, hogy világszerte egyre nagyobb hangsúlyt kap a fenntarthatóság oktatása, annak integrálása a tantervekbe továbbra is kihívást jelent. Ennek megoldására egy innovatív megközelítést, a gamifikáció alkalmazását javaslom a tanárképzésben, hogy inspirálja és képessé tegye a jövő pedagógusait arra, hogy hatékonyan közvetítsék diákjaiknak a fenntarthatósági elveket. Az előadás a gamifikáció teoretikus kereteinek kijelölését követően, a pedagógusképzési programokban való alkalmazásának sajátosságaiba ad betekintést, különös tekintettel a fenntarthatóság témakörére. Ebben a kontextusban több sikeres nemzetközi gamifikációs kezdeményezést mutatok be, és vázolom egy lehetséges módszertani modell alkalmazásának lehetőségeit is. Az előadás során a következő kulcsfontosságú kérdésekkel foglalkozunk: Hogyan lehet a gamifikációs technikákat hatékonyan beépíteni a fenntarthatósági oktatással kapcsolatos tanárképzésbe? Milyen tapasztalatokkal és eredményekkel rendelkeznek azok a meglévő programok, amelyek ezt a megközelítést alkalmazták? Hogyan lehet az e kezdeményezések tanulságait felhasználni a jövőbeli tanárképzési programokhoz? A gamifikáció és a fenntarthatósági oktatás ötvözésének vizsgálata értékes betekintést nyújt az innovatív, hatékony tanárképzési programok tervezésébe.

Gamification in sustainability education: introducing new methodological elements in Teacher training programmes

This presentation will explore the use of gamification methods in teacher education programmes, with a focus on the field of sustainability education. Despite the growing emphasis on sustainability education worldwide, integrating it into curricula remains a challenge. To address this, I propose an innovative approach, the use of gamification in teacher education, to inspire and empower future teachers to communicate sustainability principles to their students effectively.

After setting out the theoretical framework of gamification, the presentation will provide insight into the specificities of its application in teacher education programmes, with a particular focus on the topic of sustainability. In this context, I will present several successful international gamification initiatives and outline the possibilities of applying a possible methodological model. The following key issues will be addressed during the presentation: How can gamification techniques be effectively integrated into teacher training in sustainability education? What are the experiences and results of existing programmes using this approach? How can lessons from these initiatives be applied to future teacher education programmes?

Exploring the combination of gamification and sustainability education provides valuable insights for designing innovative and effective teacher education programmes.

.....